

“ZƏRİFƏ ƏLİYEVƏ”

Prezident İlham Əliyev
görməli akademikın adını daşıyan
gəmi-bərənin istismara verilməsi
mərəsimində iştirak edib

2

Azərbaycan-NATO əməkdaşlığının perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də NATO Baş katibinin Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Xavyer Kolominanı qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xavyer Kolomina NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberqin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Yens Stoltenberqə çatdırmağı xahiş etdi.

Görüşdə dövlətimizin başçısının ötən ilin sonunda NATO-nun mənzil-qərarına səfəri və səfər çərçivəsində Baş katiblə görüşü, həmçinin Şimali Atlantika Şurasının iclasında çıxışı xatırlandı. Eyni

zamanda, NATO-nun Əfqanıstandakı Qətiyyətli Dəstək missiyasında ölkəmizin iştirakı qeyd edildi.

Söhbət zamanı postmünaqişə dövründə Azərbaycanla Ermənistan arasında

münasibətlərin normalaşdırılması prosesi, enerji təhlükəsizliyi, regional təhlükəsizlik ilə bağlı məsələlər və Azərbaycan-NATO əməkdaşlığının perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı.

Şuşa Qafqazın diplomatiya mərkəzinə çevrilir

Beynəlxalq toplantılar və beynəlxalq mərkəzlərinin səfərləri təsdiq edir ki, dünya İlham Əliyevin yaratdığı yeni realitələri qəbul edir

Dünən Şuşada daha bir mötəbər beynəlxalq toplantı keçirildi. ADA Universiteti və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə reallaşan "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və Əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq forumda dünyanın 20-dən çox ölkəsindən 50-yə yaxın xarici beynəlxalq mərkəzlərinin ekspertləri, tədqiqatçı-alimləri və media nümayəndələri iştirak etdi.

Forum çərçivəsində Şuşada "Şuşa - dirçəlişə gedən yol" və "Əməkdaşlıq, imkanlar və çağırışlar" adlı panel müzakirələri keçirildi. Şuşa forumunun əsas məqsədi postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, kommunikasiyaların açılması imkanları

nın nəzərdən keçirilməsi, bölgənin tərəqqisinin, təhlükəsizliyinin və rifahının təməli kimi Azərbaycanın Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılması üçün formalaşdırdığı sülh gündəliyinin müzakirəsidir. Forumun davamı bu gün, aprelin 29-da ADA Universitetində "Mina təhlükəsi və məcburi köçkünlərin geri qaytarılması ilə bağlı qarşıya çıxan problemlər" mövzusunda davam etdiriləcək.

Beynəlxalq tədbirlər, forumlar məkanı

Son 20 ildə Azərbaycan sürətli hərtərəfli inkişafı bərabər həm də beynəlxalq tədbirlərin, forum və konfransların keçirildiyi məkan kimi də tanınıb. Dünyanın

elə bir mötəbər təşkilatı tapılmaz ki, Bakıda toplantısı keçirilməsin. Bu da əlbəttə ki, Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda siyasi çəkisinin yüksəlişinə xidmət edən amillərdən biri olub.

Vətən müharibəsindən sonra isə Böyük Zəfərin simvolu olan Şuşa bərpa-quruculuq, tərəqqi ünvanına çevrilməklə yanaşı, həm də Azərbaycanın, daha doğrusu, Qafqazın siyasi, diplomatik mərkəzi statusuna da sahiblənib.

Höyətə keçirilən müxtəlif layihələr əsasında simasını günbəgün dəyişən və sürətlə inkişaf edən mədəniyyətimizin paytaxtında mühüm toplantıların, konfransların və forumların keçirilməsi bunun bariz təəcəssümüdür.

6

Xəzərin dərdi var

Dənizin səviyyəsi enməkdə davam edir, balıq ehtiyatları da azalır

10

Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun inşası sürətlənir

Başlanğıcını Hacıqabul-Horadiz-Ağbend-Zəngəzur dəhlizi magistral avtomobil yolunun Xudafərin su anbarı yaxınlığından keçən hissəsindən götürən Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun uzunluğu 56,4 kilometr təşkil edir. Sözügedən yolun Xanlıq yaşayış məntəqəsindən ayrılaraq, Qubadlı şəhərinə qədər uzunluğu 14 km olan yeni avtomobil yolunun da inşası icra olunur.

8

Şuşada latviyalı rəssamın "Qarabağ atları" adlı rəsm sərgisi açılıb

4

Azad edilən ərazilərdə dislokasiya olan bölmələrin təminatı yaxşılaşdırılır

10

Pekin Vaşinqtonu yüksək rüşümləri ləğv etməyə çağırır

10

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu

19 il əvvəl Səngəçaldan başlayaraq Umbaki dağlarına doğru qazılmağa başlayan xəndəklərə ilk borular düzülürdü. Bu, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəmərinin boruları idi. Kəmərin təməli 2002-ci il sentyabrın 18-də qoyulsa da, geniş hazırlıq tədbirlərindən sonra fiziki tikinti işlərinə növbəti ilin apreldə start verildi.

8

“ZƏRİFƏ ƏLİYEVA”

Prezident İlham Əliyev görkəmli akademikin adını daşıyan gəmi-bərənin istismara verilməsi mərasimində iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 28-də "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (ASCO) sifarişli ilə Bakı gəmiqayırma zavodunda inşa olunan "Ro-Pax" tipli "Zərifə Əliyeva" gəmi-bərəsinin istismara verilməsi mərasimində iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Rauf Vəliyev dövlət başçısına "Zərifə Əliyeva" gəmi-bərəsi barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, gəmi-bərənin layihəsi ötən ilin əvvəlində istismara verilən "Ro-Pax" tipli "Azərbaycan" gəmi-bərəsi ilə eynidir. Otuz nəfərlik heyət üzvünün idarə etdiyi gəmi-bərə ilə eyni vaxtda 100 sərnişin, sistem tipli 56 vaqon və ya 50 yük avtomobili/TIR daşımaq mümkündür. "Azərbaycan" və "Zərifə Əliyeva" gəmi-bərələri bu göstəri-

çilərinə görə Xəzər hövzəsində istismar olunan digər gəmi-bərələrdən daha üstündür. Dünyanın aparıcı istehsalçıların müasir avadanlıqları ilə təchiz olunan gəmidə yük lifti, helikopter meydançası, dalğalı havada gəminin sabitləşdirilməsi sistemi, dartıcı lokomotivlər vardır.

Prezident İlham Əliyev gəmi-bərənin istismara verilməsini bildirən rəmzi lenti kəsdi.

Xatırladaq ki, ötən ilin martında Süveyş kanalının bağlanması nəqliyyat dəhlizlərinin şəxələndirilməsi məsələsini beynəlxalq gündəlikdə önə çıxarmışdı. Hazırkı geosiyasi təlatümlər fonunda isə bu məsələ aktuallığını xüsusilə artırıb. Buna görə də Şərqi-Qərbi-Transxəzər dəhlizi xüsusilə cəlbədiçidir. Azərbaycan da yeni çağırışlara adekvat olaraq infrastrukturunu yaxşılaşdırır.

Gəmi-bərənin "Zərifə Əliyeva" adlandırılması Azərbaycan dənizçilərinin görkəmli alim və həkim, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə olan

sonsuz ehtiramının ifadəsidir. Gəmi-bərədə akademik Zərifə Əliyevanın elmi axtarışlarını, qazandığı uğurları, insanlara xeyirxah münasibətini, bir sözlə, fədakarlıqla dolu həyat və fəaliyyətini əks etdirən guşə yaradılıb. Guşədə akademik M.İ.Averbax adına mükafatın ilk qadın laureatı olan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Zərifə Əliyeva haqqında foto və video materiallar, kitablar toplanıb.

Gəmi-bərə ilə tanış olan Prezident İlham Əliyev daha sonra onun işə salınmasını bildirən düyməni basdı.

Qeyd edək ki, "Zərifə Əliyeva" gəmi-bərəsi Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu üzrə yükdaşıma zəncirinin mühüm həlqəsi olan ASCO-nun digər bərələri ilə birgə yükdaşımalara, eləcə də əlverişli coğrafi mövqeyə malik ölkəmizin tranzit potensialının reallaşdırıl-

masına mühüm töhfə verəcək. Dünya standartlarına cavab verən belə bir bərənin Azərbaycanda inşa olunması bir tərəfdən dövlətimizin qüdrətini, iqtisadi müstəqilliyini nümayiş etdirirsə, digər tərəfdən onu göstərir ki, ölkəmiz böyük sənaye potensialına və yüksək texnologiyalara əsaslanan iqtisadiyyatın yeni inkişaf mərhələsində uğurla addımlayır.

Pandemiyanın global iqtisadiyyatda yaratdığı tənəzzülə baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadi inkişafını, o cümlədən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərində artan roluna uyğun olaraq uçuşla həyata keçirilən infrastruktur layihələrini davam etdirir. Təsədüfi deyil ki, bu gün ölkəmiz istər Şərqi-Qərbi, istər Şimal-Cənub dəhlizlərinin mühüm "hab"ına çevrilib. Prezident İlham Əliyevin nəqliyyatın, o cümlədən gəmiçiliyin inkişafına xüsusi diqqətli də Azərbaycanın bu sahədə potensialını tam olaraq gücləndirməyə hesablanıb.

Bu gün ASCO-nun donanmasında 13 bərə gəmisi, "Ro-Ro" tipli 2 gəmi və "Ro-Pax" tipli 1 gəmi fəaliyyət göstərir. Hazırda ASCO demir yolu vaqonlarının dəniz vasitəsilə daşınmasını təmin edən Xəzər yeganə bərə operatorudur. Qeyd olunan donanma həm vaqon, həm də avtomobil yükləri üçün Xəzər dənizində körpü rolunu oynayır və bu imkandan Transxəzər dəhlizi üzrə yükdaşımaları həyata keçirən bütün istifadəçilər yararlanırlar.

Azərbaycanın gəmiçilik sahəsində mühüm nailiyyətlərindən biri də geniş potensiala malik və regionun ən müasir müəssisələrindən sayılan Bakı gəmiqayırma zavodunun 2013-cü ildə istifadəyə verilməsidir. Bu zavodun istismara verilməsi ölkəmizdə yeni gəmilərin alınması istiqamətində idxaldan asılılığı aradan qaldırıb. Azərbaycanda belə bir zavodun yaradılması Xəzər dənizinin spesifik xüsusiyyətlərini və bu hövzədə mövcud liman infrastrukturlarının texniki imkanlarını nəzərə almaq-

la, nadir layihələr və yeni konseptualar əsasında bütün növ gəmilərin tikintisinə imkan verir. "Ro-Pax" tipli gəmilər də bu qəbildəndir. Ən yüksək standartlara uyğun gəmi-bərələrin istehsalı Azərbaycan dövlətinin istər iqtisadi, istər sənaye və texnologiyalar sahələrində gücünün göstəricisidir. Hazırda zavodda ASCO-nun donanması üçün daha 2 tanker inşa işləri davam etdirilir.

Onu da deyək ki, "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC-nin 2014-cü ildə qəbul olunmuş Strateji İnkişaf Planının icrası çərçivəsində ötən müddətdə ümumilikdə 24 gəmi istismara verilib. Azərbaycan gəmiləri Xəzərdən konarda - Qaradəniz və Aralıq dənizi hövzələrində də fəaliyyət göstərir. Burada ASCO-nun 7-si quru yük gəmisi və 6-si tanker olmaqla 13 gəmi istismar edilir. Həmin hövzələrdə Azərbaycan bayrağı altında üzərək ölkəmizi xarici sularda təmsil edən gəmilərin heyəti bütünlüklə azərbaycanlı dənizçilərdən təşkil olunub.

YAP-ın Mərkəzi Qərargahında akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr edilmiş konfrans keçirilib

Aprelin 28-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının və Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin birgə təşkilatlığı ilə görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 99-cu ildönümünə həsr edilmiş "Nurlu ömrün işığı" adlı konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfrans iştirakçıları əvvəlcə Fəxri xiyabana gələrək müasir müstəqil Azərbaycanın qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın məzarını ziyarət edib, önünə gül dəstələri düzüblər.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Qərargahında keçirilən konfransda öncə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın, torpaqlarımızın müdafiəsi və azad edilməsi uğrunda mübarizədə canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Sonra görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətinə həsr edilən sənədli film nümayiş olundu.

Konfransda giriş nitqi ilə çıxış edən YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirdi ki, Zərifə xanım Əliyevanın zəngin, şərəfli ömrü yolu bugünkü və gələcək nəsillər üçün parlaq nümunədir. O, həm peşəkar həkim-mütəxəssis, həm ləyaqətli ziyalı, həm vətəni sevməyi yoldaşı, həm də qayğıkeş ana kimi Azərbaycan tarixində silinməz izlər buraxmışdır. Zərifə xanımın çoxşaxəli fəaliyyəti ictimai əhəmiyyətli və faydalı olub. O, həm insanlara nur və şəfa bəxş edib, həm savadlı, peşəkar mütəxəssisin yetişməsinə fəal rol oynayıb, həm də gənc nəslin milli-mənəvi dəyərlər əsasında tərbiyəsi üçün örnək yaradıb. Yəni, Zərifə xanım Əliyevanın fərdi və ictimai portreti rəngarəng, həyat yolu mənalı və nümunəvidir. Zərifə xanım Əliyevanın zəngin irsindən bəhs edərkən, ilk növbədə, oftalmologiya elminə müstəsna töhfələrinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Onun apardığı tədqiqatlar Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifələrini təşkil edir.

Qeyd edilib ki, Azərbaycanda traxomanın xəstəlik kimi ləğv edilməsi Zərifə xanım Əliyevanın adı ilə bağlıdır. Görkəmli alim dünyada ilk dəfə olaraq görmə orqanının peşə patologiyasını araşdıran elmi-tədqiqat laboratoriyası yaradıb və elm almində yeni bir istiqamətin - peşə oftalmologiyasının əsasını qoyub. O, həmçinin oftalmologiyanın aktual problemlərinə həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparıb. Oftalmologiyanın inkişafına verdiyi töhfələrə görə akademik Zərifə xanım Əliyevaya keçmiş ittifaqın oftalmologiya sahəsində ən böyük mükafatı olan SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının M.İ. Averbax adına mükafatına layiq görüldü. Zərifə xanım Əliyevaya həmin mükafata layiq görüldü.

Qeyd edilib ki, Azərbaycanda traxomanın xəstəlik kimi ləğv edilməsi Zərifə xanım Əliyevanın adı ilə bağlıdır. Görkəmli alim dünyada ilk dəfə olaraq görmə orqanının peşə patologiyasını araşdıran elmi-tədqiqat laboratoriyası yaradıb və elm almində yeni bir istiqamətin - peşə oftalmologiyasının əsasını qoyub. O, həmçinin oftalmologiyanın aktual problemlərinə həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparıb. Oftalmologiyanın inkişafına verdiyi töhfələrə görə akademik Zərifə xanım Əliyevaya keçmiş ittifaqın oftalmologiya sahəsində ən böyük mükafatı olan SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının M.İ. Averbax adına mükafatına layiq görüldü. Zərifə xanım Əliyevaya həmin mükafata layiq görüldü.

Zərifə xanım Əliyevanın fəxri adları, elmi titulları, mükafatları, elmi əsərinin müəllifi olan akademik çoxşaxəli həkim-oftalmoloqların yetişdirilməsinə əvəzsiz xidmətləri - "Əməkdar elm xadimi" fəxri adına layiq görüldü. Bunlarla yanaşı, görkəmli alim SSRİ-nin Sülhü Müdafiə Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini kimi fədakarcasına çalışıb. O, respublika "Bilik" Cəmiyyəti İdarə Heyətinin və keçmiş ittifaqın Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyəti İdarə Heyətinin üzvü, o cümlədən "Oftalmologiya xəbərləri" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü olub. Bu, Zərifə xanımın ictimai fəaliyyətinin də cəmiyyətimiz və respublikamız üçün faydalı, səmərəli olduğunu göstərir.

Tahir Budaqovun sözlərinə görə, Zərifə xanım Əliyevaya Vətən üçün - Azərbaycanın naminə misilsiz işlər görüb. Vətəni sevməyi yoldaşı, qayğıkeş ana kimi də bu missiyasını ləyaqətlə yerinə yetirib. Zərifə xanım Ümummilli Lider Heydər Əliyevə ailo məsuliyyətini paylaşaraq İlham Əliyev kimi övlad yetişdirib. Heydər Əliyev və Zərifə Əliyeva məktəbindən dərslər alan Prezident İlham Əliyev ata və

Tahir BUDAQOV: "Akademik Zərifə xanım Əliyevaya tibb elminin inkişafına misilsiz töhfələr verib"

Bu gün Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 99-cu ildönümü qeyd olunur. Bu əlamətərdə hadisə münasibətilə Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Qərargahında Zərifə xanım Əliyevanın mənalı, zəngin həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş konfrans təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Tahir Budaqov bildirdi ki, konfransda Zərifə xanım Əliyevanın fəaliyyətinin ayrı-ayrı istiqamətləri üzrə çox maraqlı məruzələr dinlənilib. Onun sözlərinə görə, biz Zərifə xanımın həyat və fəaliyyətinə nəzər saldıqda əldə etdiyimiz nəticələr, xalqa göstərdiyi xidmətləri xüsusi qeyd etməliyik. Eyni zamanda, Zərifə xanımın fəxri həyat yoldaşı və qayğıkeş ana kimi də ailəsinə çox bağlı olub.

"Ulu Öndər Heydər Əliyevin çoxşaxəli fəaliyyəti zamanı Zərifə xanım Əliyevaya hər zaman Ümummilli Liderə dəstək olub. Eyni zamanda Zərifə xanımın bu gün respublikamıza rəhbərlik edən Prezident İlham Əliyevin anası kimi onun tərbiyə olunmasında, milli-mənəvi əxlaq dəyərlərinin özəl olmasında müstəsna xidmətləri olub. Bununla yanaşı, Zərifə xanım böyük alim kimi səhiyyə və elm sahəsində misilsiz xidmətlər göstərmişdir. Zərifə xanım Əliyevanın bir sıra elmi araşdırmaları keçmiş SSRİ miqyasında da tanınmış və bir sıra ali mükafatlara layiq görülmüşdür. Onun elmi araşdırmaları və səhiyyə sistemində verdiyi töhfələr bu gün də öz aktuallığını qoruyub saxlayır", - deyərək YAP Sədrinin müavini vurğulayıb.

Ömür yolu keçib. "Müasirləri tərəfindən "Cəmiyyətin təbibisi" adlandırılan Əziz Əliyevin ömrü yolu onun üçün əsl həyat məktəbi olub. Humanist və alicənab bir xanım, insani keyfiyyətləri, qayğıkeşliyi və necəliyini gələcək nəsillər üçün nümunə və örnəkdir. Bu gün anadan olmasının 99-cu ildönümü gəniş şəkildə qeyd edilən görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevaya özündə belə yüksək dəyərləri cəmləşdirən şəxsiyyət-lərdən biri idi. Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycanın görkəmli ictimai və dövlət xadimi Əziz Əliyevin ailəsinə dünyaya göz açan Zərifə xanım çox zəngin və mənalı

siyyət elə ilk andan onunla ünsiyyətə olanların yaddaşında yüksək vətəndaşlıq, humanizm və ürək səflilərinin müəssəməsi kimi öbədi qalırdı. Zərifə xanım sevib-seçdiyi, ömrünü həsr etdiyi sənəti ilə bu istedadını tam gerçəkləşdirərək bildirdi. "İnsan bilimi ilə mütləq cəmiyyətə fayda verməli, xeyirxah əməlləri ilə özümdən sonra iz qoymalıdır", - deyərək Zərifə xanım üçün xeyirxahlıq hər zaman həyat tərzidir", - deyərək vurğuladı.

Vurğulanıb ki, oftalmologiya üzrə milli kadrların hazırlanmasında böyük rol oynayan, elmin bu sahəsinin inkişafına dəyərli töhfələr verən akademik Zərifə Əliyevanın

səhiyyənin inkişafında onun böyük zəhməti var", - deyərək səhiyyə naziri vurğulayıb.

"Akademik Zərifə Əliyeva - xeyirxahlıq və humanizm müəssəməsi" mövzusunda çıxış edən YAP İdarə Heyətinin üzvü, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova bildirdi ki, Azərbaycan xalqının adını və ömüllərini çox böyük ehtiramla xatırladığı oğul və qızları içərisində parlaq şəxsiyyət, akademik Zərifə Əliyevanın özlü-nəmoxsus yeri var. O, şərəfli həyat yolu, insani keyfiyyətləri ilə yanaşı, ictimai mövqeyi ilə də təkə yaddaşlarda deyil, həm də insanlının taleyində oynadığı əhəmiyyətli roluna görə qəlblərdə və xatirələrdə yaşamaqdadır. Təsəffüf deyil ki, Zərifə xanımı şəxssən tanıyanlar onun milli-mənəvi dəyərlərə bağlı böyük uğurlar Azərbaycanın tibb elmi tarixində xüsusi yer tutur. Zərifə xanımın beynəlxalq konfrans və simpoziumlarda alimlərin müzakirə mövzusunda çevrilən elmi nailiyyətləri Azərbaycan səhiyyəsinin dünyada daha geniş tanınmasına imkan verib. "Elm nurdur, lakin göz olmasa, nur da yoxdur", - deyərək Zərifə xanım, ilk növbədə, həkim idi, bu peşəni çox yüksək dəyərləndirirdi.

"Zərifə Əliyeva ətrafına nur saçan böyük ziyalı idi. Bütün həyatı boyu ona pənah götürənlərin gözlərinə şəfa verən Zərifə xanım malıyırı və traxomaya qarşı fədakarlıqla mübarizə apararaq pədaoq-alim, professor Əziz Əliyevin yolunu özüne örnək götürərək oftalmologiya elminə böyük töhfələr verib", - deyərək T.Musayev diqqətə çatdırıb ki, görkəmli elm xadiminin fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də peşə oftalmologiyası idi. Oftalmologiyada peşə xostəliklərinin yaranma səbəblərinin tədqiqi akademik Zərifə Əliyevanın adı ilə bağlıdır.

"Zərifə xanımın insani keyfiyyətləri onun elmi və peşə fəaliyyətindən heç də az dəyərli deyil. Ali-cənəblıq, sadəlik, nur, necəlik, qayğıkeşlik, ailəsinə bağlılıq onu ən gözəl səciyələndirən sözlərdir. Təsəffüf deyil ki, ölkəmizin bugünkü sürətli inkişafını, beynəlxalq nüfuzunu, möhtəşəm uğurlarını təmin edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, dövlətimizin ərazi bütövlüyünü bərpa edən Müzəffər Ali Baş Komandan möhür belə bir ailədə dünyaya gəlib, formalaşmış. Azərbaycan Prezidentinin bilik və bacarığının, qətiyyət və müdriyyətinin təməlinə Ulu Öndər Heydər Əliyevlə yanaşı, sözsüz ki, Zərifə xanımın da təsiri var. Zərifə xanım kimi müdrik bir insanın ocağının hər bir üzvünə onun nurundan pay düşüb. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva ehtiyacı olanların pənah yeri kimi tanınır, insanlara qayğısı ilə hər kəsin sevgisini qazanıb. Ölkəmizdə hazırda səhiyyə sahəsində əldə olunan nailiyyətlərdə, təhsil, mədəniyyətin,

B.Muradova qeyd edib ki, Zərifə xanım Əliyevaya bütün şəraitlərdə necəlik, mərhəmət, sədaqət və fədakarlıq kimi keyfiyyətləri öz simasında birləşdirməyi bacaran bir insan kimi xatırlanmaqdadır. Onun sözlərinə görə, Zərifə xanımı tanıyan, onunla ünsiyyətə olan, birgə fəaliyyət göstərən, himayəsinə və qayğısına öz üzərində hiss edənler bu gün onu böyük sevgi və hörmətlə anırlar. "Bu gün Zərifə xanım seçdiyi fəaliyyət istiqamətləri üzrə əldə etdiyi nəticələrə, yaratdığı əməllərə, qoyub getdiyi elmi, ictimai irsə və şəxsiyyəti haqqında dolan əfsanələrə bənzər həqiqətləri ilə ölkəmizin tarixində ən parlaq səhifələrdədir. Zərifə xanımın sağlamlığını ictimai sərvət, insanların gözlərinə nur bəxş olunmasını bəmiyyət humanizm kimi səciyələndirirdi. O, belə bir ali dəyərli gənc həkimlərə də ötürməyə çalışmışdır. Onların mənəvi tərbiyəsi, həkimlərin peşə fəaliyyəti ilə bağlı problemlərinin öyrənilməsi və həlli üçün əməyini əsirgəməyirdi. Zərifə xanımın bir çox məqalələri, çıxışları möhür belə bir mənşəyə həsr olunmuşdu. Alimin "Yüksək etimad" kitabı isə bu gün də "Hippokrat andı"na sadıq qalan, özünü əsl tibb işçisi kimi yetişdirmək istəyən həkimlərin stolüstü kitabıdır.

Konfransın sonunda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2022-ci il 1 fevral tarixli sərəncamına əsasən, ölkəmizin ictimai və mədəni həyatında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə təltif olunan Zərifə Salahovaya "Şərəf" ordeni, 2022-ci il 7 mart tarixli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının ictimai-mədəni həyatında səmərəli fəaliyyətində görə və 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təltif edilmiş bir qrup xanım isə "Tərəqqi" medalı təqdim olundu.

Konfransda Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, AMEA-nın həqiqi üzvü Əhliman Əmiraslanov "Dünyəşöhrətli alim, görkəmli oftalmoloq" mövzusunda çıxış edərkən bildirdi ki, Zərifə Əliyevanın özüne ixtisas kimi möhür göz həkimliyini seçməsi təsadüfi deyildi. "1940-cı illərin sonu -1950-ci illərin əvvəllərində bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda traxoma xəstəliyi geniş yayılmışdı. Proble-

Şuşa şəhərində xarici ölkələrin beyin mərkəzlərinin nümayəndələrinin iştirakı ilə beynəlxalq forum keçirilib

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi və ADA Universitetinin təşkilatçılığı ilə Şuşa şəhərində "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və Əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq forum keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, forumda dünyanın 20-dən çox ölkəsindən 50-yə yaxın xarici beyin mərkəzlərinin ekspertləri, tədqiqatçı-alimlər və media nümayəndələri iştirak ediblər.

Forum iştirakçıları əvvəlcə təy-yarə ilə Qarabağın hava qapısına - Füzuli Beynəlxalq Hava Limanına gəliblər. Aeroportla yaxından tanış olduqdan sonra Füzuli rayonu ərazisində minaların zərərsizləşdirilməsi prosesini izləyiblər.

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) nümayəndəsi Qabil Babayev qonaqları ərazidə aparılan işlərin gedişatı ilə bağlı məlumatlandırıb.

Sonra qonaqlar Zəfər yolu ilə Şuşaya səfər ediblər.

Şuşa forumunun əsas məqsədi postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, kommunikasiyaların açılması imkanlarının nəzərdən keçirilməsi, bölgənin tərəqqisinin, təhlükəsizliyinin və rifahının təməli kimi Azərbaycanın Ermənistanla münasibətlərinin normalaşdırılması üçün formalaşdırdığı sülh gündəliyinin müzakirəsi olub.

Forumda açılış nitqi ilə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov Şuşanın son bir il ərzində müxtəlif önəmli tədbirlərə evsahibliyi etdiyini bildirib. Qeyd edib ki, bu cür tədbirlərin keçirilməsi regionun gələcək inkişafı və uzunmüddətli sülh üçün vacib təhəvvüldür.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev çıxışında Şuşanın ölkəmiz üçün önəmli şəhər olduğunu bildirərək Azərbaycan hökumətinin burada genişmiqyaslı infrastruktur layihələri həyata keçirdiyini qeyd edib. Deyib ki, Azərbaycan tərəfi sülh prosesinin başlanılması məqsədilə ilk addımları atıb və sülhün bərqərar olması üçün işləri davam etdirir. Hikmət Hacıyev Qarabağın işğaldan azad olunması ilə Azərbaycanın regionda yeni realıq yaratdığına diqqətə çatdırıb.

Prezidentin köməkçisi həmçinin bildirib ki, Azərbaycan Ordusu 44 günlük Vətən müharibəsində Şuşa-

nın işğaldan azad olunması zamanı heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb.

Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb.

Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

nistanın təqdim etdiyi xəritələrdə heç bir artilleriyadan istifadə etməyib və döyüş Şuşanın işğaldan azad olunmasından sonra Azərbaycanın qələbəsi ilə başa çatıb. Hikmət Hacıyev Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası məsələsinin həllinin vacibliyini də vurğulayıb. Sonra Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi, Birinci vitse-prezidentin köməkçisi Emin Hüseynov çıxış edib. Bildirib ki, Ermənistan tərəfi minalanmış ərazilərin xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən hələ də boyun qaçırır. Ermə-

Şuşada latviyalı rəssamın "Qarabağ atları" adlı rəsm sərgisi açılıb

Aprəl 28-də Şuşada latviyalı rəssam Dase Ştrausanın "Qarabağ atları" adlı rəsm sərgisinin açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sərgi Latviyanın Azərbaycanı səfəri təşkilatçıları tərəfindən təşkil olunub.

Azərbaycanda səfərdə olan Latviya Respublikasının Baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Artis Pabriksin sərginin açılışında iştirak edib.

Rəsm sərgisinin açılış mərasimində çıxış edən Latviyanın Azərbaycanı müvəqqəti işlər vəkili xanım Viya Buşa

ölkəsi ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin bir çox istiqamətdə, o cümlədən humanitar sahədə inkişaf etdiyini bildirib. Bu əlaqələrin tarixən mövcud olduğunu vurğulayan V. Buşa qeyd edib ki, dünya şöhrətli latviyalı rəssam Yuli Straume 1907-1923-cü illərdə Şuşada yaşayıb, burada dərslər deyib. O, öz əsərlərində Qarabağ ornamentlərindən istifadə edib.

Tədbirdə çıxış edən xanım Dase Ştrausa Qarabağda, Şuşada olmaqdan məmnunluğunu, Qarabağ atlarının gözəlliyinə heyranlığını bildirib: "Mən bundan sonra da Qarabağ atlarını çəkəcə-

yəm. Onların gözəlliyini və möhtəşəmliyini bütün dünyaya göstərmək istəyirəm".

Latviya Baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Artis Pabriks qeyd edib ki, at dostluq, azadlıq və müdriklik rəmzidir. Bu sərgi Azərbaycanın Şuşa şəhərinə qayıdışının, sülhün və sabitliyin göstəricisidir.

Şuşada görülən bərpa-quruculuq işləri ilə tanış olan qonaq deyib: "Burada həyata keçirilən bərpa işləri ilə tanış oldum. Görülən işlər məni valeh etdi".

Tədbirdə "Vətən" musiqi qrupunun ifası dinlənib.

Səfər çərçivəsində Latviya Baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Artis Pabriksin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Şuşanın tarixi məkanları ilə tanış olub. Qonaqlara Ermənistanın işğalı zamanı dağıdılmış binalar, o cümlədən Xanqızı Xursidbanu Natəvanın evi barədə məlumat verilib. Latviya nümayəndə heyətinin üzvləri bərpa prosesində olan Gövhər ağa məscidi, bərpa olunmuş Şuşa qalası, Xalq artisti Bülbülün Ev-Muzeyinə baxıb və Cıdır düzündə olublar.

Latviya Baş nazirinin müavini: "Azərbaycan regionda strateji tərəfdaşımızdır"

"Şuşada tarixi binaların dağıdılması çox acınacaqlı haldır. Burada böyük bərpa işləri aparılır. Fərəhləndirici haldır ki, həyat və tarix buraya geri döndür".

Bunu Şuşada latviyalı rəssam Dase Ştrausanın "Qarabağ atları" adlı rəsm sərgisinin açılışında iştirak edən Latviya Baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Artis Pabriks AZƏRTAC-a müsahibəsində deyib.

"Məmnuniyyətlə qeyd etmək istədim ki, Azərbaycanda məni çox səmimiyyətlə, yüksək səviyyədə qarşıladılar. Azərbaycan regionda bizim strateji tərəfdaşımızdır. Biz dostluğumuza çox sevinirik. Dövlətlərimiz arasında heç bir problem yoxdur. Bizim yeganə istəyimiz münasibətləri, o cümlədən iqtisadi və siyasi sahələrdə əlaqələri genişləndirməkdir. Əlbəttə, biz

Avropa İttifaqının və NATO-nun üzv dövləti olaraq, Azərbaycanı bütünlükdə Avropa İttifaqına mümkün qədər yaxın görmək istərdik. Biz Azərbaycanı beynəlxalq təşkilatlarda dəstəkləyirik. Buna görə də regionla, o cümlədən Azərbaycanla münasibətləri genişləndirmək lazımdır", - deyərək A. Pabriks qeyd edib.

Latviya Baş nazirinin müavini mina təhlükəsi məsələsinə toxunaraq bunun böyük fəlakət olduğunu vurğulayıb: "Biz bilirik ki, Qarabağın ərazisi tamamilə minalanıb. Bunu başa düşürük. Çünki Latviya iki müharibədən keçib - Birinci və İkinci Dünya müharibələrindən. Hotta indi də biz hər həftə o dövrdən qalan silah-sursatlar, minalar aşkarlayırıq. Bizim dənizimiz minalarla doludur. Biz ekspertlərimizlə və ya bu sahədə təlimlə Azərbaycanı kömək göstərməyə çox şad olarıq".

Yinqəng Ji: "Qarabağda həyata keçirilən yeni infrastruktur layihələrinin sürətinə və miqyasına heyran qaldım"

"Qarabağda həyata keçirilən yeni infrastruktur layihələrinin sürətinə və miqyasına heyran qaldım. Eyni zamanda, bu yaxınlarda başa çatmış layihələr olduqca maraqlıdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Kembric Universitetinin elmlər doktoru Yinqəng Ji deyib.

Qarabağ bölgəsinə, Şuşaya ilk dəfədir səyahət etdiyini bildiren Yinqəng Ji deyib: "Füzuli Beynəlxalq Hava Li-

manının, eləcə də aeroportdan Şuşa şəhərinə gedən avtomobil yolunun tikinti prosesinin sürəti heyranətimizdir. Müharibənin bitməsindən az müddət keçməsinə baxmayaraq, yenedənqurma işləri sürətlə davam edir".

Dövlət Sərhəd Xidmətində görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılıb

Aprelin 28-də Dövlət Sərhəd Xidmətində (DSX) görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 99-cu ildönümü ilə əlaqədar tədbir keçirilib.

DSX-nin Mətbuat mərkəzindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Dövlət Sərhəd Xidmətinin qadın hərbi qulluqçuları Fəxrə xiyabanda Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə böyük ehtiramla yad edərək mözən öünə gül dəstələri düzüblər.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Aparatında davam edən tədbirdə dünyəşöhətli alim Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirən sərgi təşkil olunub, istedadlı alim, bacarıqlı pedaqoq, qayğıkeş ana olan Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyəti barədə məlumat verilib.

Tədbirdə müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin vəfalı ömür-gün yoldaşı, sədaqətli dostu və etibarlı silahdaşı olan Zərifə xanımın elm üçün gözəl tədqiqatçı, övladlarına qayğıkeş valideyn olduğu qeyd edilib, onun keçirdiyi həyat yolunun gənc xanımlarımı-

zın formalaşması baxımından parlaq nümunə təşkil etdiyi vurğulanıb.

Zərifə xanımın oftalmologiyasının müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatların, qazandığı nailiyyətlərin, yaratdığı fundamental əsərlərin Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifələrini təşkil etdiyi, 150-dən artıq elmi əsərin, 10 monoqra-

fiyanın, göz xəstəlikləri üzrə elmi-tədqiqat işlərinin dünya oftalmologiyasına məkanında akademik Zərifə xanım Əliyevaya böyük şöhrət gətirdiyi barədə məlumat verilib.

Tədbirdə "Elegiya - görkəmli oftalmoloq Zərifə Əliyeva" sənədli filmi nümayiş etdirilib.

Akademik Zərifə Əliyeva yüksəkixtisaslı səhiyyə kadrlarının hazırlanmasına böyük əmək sərf edib

Aprelin 28-də Səhiyyə Nazirliyi, akademik Zərifə Əliyevaya adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi və Azərbaycan Oftalmoloqlar Cəmiyyətinin təşəbbüsü ilə akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 99 ildönümünə həsr edilmiş "Oftalmologiyanın aktual məsələləri" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə çıxış edən mərkəzin direktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor Elmar Qasımov Azərbaycan oftalmologiyasının inkişafının məhz akademik Zərifə Əliyevanın adı ilə bağlı olduğunu, onun həyat yolu, elmi istiqamətləri, peşiyə, gənc həkimlərə davranışının hər kəs üçün örnək olduğunu bildirib.

"Görkəmli oftalmoloq-alim Azərbaycan oftalmologiyasını inkişaf etdirib və bütün dünyaya tanıtırdı. Belə ki, Zərifə Əliyeva Sovet İttifaqında yeganə olaraq Azərbaycanda Eksperimental Klinik Laboratoriyasını təşkilinə nail olub. Onun ən böyük arzusu Milli Oftalmologiya Mərkəzinin tikintisi ilə bağlı idi. Akademikinin həmin arzusu həyata keçib və 12 il olacaq ki, mərkəz fəaliyyət göstərir", - deyər Elmar Qasımov diqqətə çatdırıb.

O, daha sonra gənc oftalmoloqlara müraciət edərək

gələcəyin, müasir inkişafın onların əlində olduğunu və bunun üçün hər bir şəraitin yaradıldığını vurğulayıb. Mərkəzin direktoru bugünkü konfransın da məhz gənc oftalmoloqlar üçün faydalı olacağına əminliyini ifadə edib.

Azərbaycanın tanınmış oftalmoloq-alimi, akademik Zərifə Əliyevanın oftalmologiya elminin inkişafında müstəsna xidmətləri olduğunu qeyd edən Milli Oftalmologiya Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini Hicran Namazova akademikinin vaxtilə Azərbaycanda geniş yayılmış traxomanın, xüsusilə kimya və elektron sənayelərində peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin öyrənilməsi, profilaktikası və müalicəsinə, habelə oftalmologiyasının müasir problemlərinə dair bir çox sanballı tədqiqatların müəllifi olduğunu vurğulayıb.

H.Namazova görkəmli alimin "Gözün və görmə siniri yolunun yaşla əlaqədar də-

yişiklikləri", "Gözün hidrodinamik sisteminin anatomik və fizioloji xüsusiyyətləri", "Iridodiazostika", "Şəkərli diabet zamanı gözün patalogiyası", "Oftalmologiyanın aktual problemləri" və bu kimi digər monoqrafiyalarının çap edildiyini bildirib: "Ümumiyyətlə, Zərifə xanımın 200-ə qədər elmi işi, 14 monoqrafiyası və 12 sənədləşdirici təklifi vardı. Z.Əliyeva yüksəkixtisaslı səhiyyə kadrları hazırlanmasına da böyük əmək sərf edib".

Konfransa onlayn qoşulan Türkdillil Ölkələrin Oftalmoloji Cəmiyyətinin sədri Sunay Duman "Akademik Zərifə Əliyevanın işıqlı yolunda düşünəndən bu günə və sabaha" mövzusunda məruzə söyləyib. O, akademikinin işinə sevgi ilə yanaşmasından, ölkəsində oftalmologiyasının inkişafı üçün gördüyü işlərdən söz açıb, Azərbaycan oftalmologiyasının bugünkü inkişafı naminə göstərdiyi müstəsna xidmətlərə görə ona böyük heyranlıq duyduğunu bildirib.

Konfrans məruzələrdə davam edib.

Türkiyənin Retina Oftalmoloji Araşdırma Mərkəzinin əməkdaşı professor Süleyman Kaynak "Quru tip

makula degenerasiyasında oksidatif stres və mikronutrisyon", Milli Oftalmologiya Mərkəzinin oftalmoloqları Nigar Həsənova "Uşaqlarda ikincili qlaukoma", Lalə Axundova "Vitreoretinal cərrahiyyəsinə rast gəlinən bəzi problemlər", Rovənə Həsənova "Azərbaycanda anadangəlmə kataraktın rast gəlinmə tezliyi və xüsusiyyətləri", Xəlil Əliyev "Torlu qışa xəstəliklərinin diaqnostikasında OKT angiografiya müayinəsi", Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının oftalmologiya kafedrasının əməkdaşı Gülnar Əliyeva "Optikonevromielit (Devik xəstəliyi) - klinik praktikada müşahidə", Şirvan Müalicə Diaqnostika Mərkəzinin oftalmoloqu Günel Sayılova "Psevdofoliativ sindromla müşayiət olunan katarakta cərrahiyyəsi zamanı dar bəbəklərin genişləndirilməsi üsulları", Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının oftalmoloqu İmran Carullazadə "Cərrahi əməliyyatdan sonrakı yaranan blefaropozlarla dair" mövzularında və başqaları müxtəlif təqdimatlarla çıxış ediblər. Mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb.

Ağdamda Beynəlmiləlcə Döyüşçülərin İşi üzrə Komitənin Koordinasiya Şurasının üzvlərinə erməni vandalizmi barədə məlumat verilib

MDB Hökumət Başçıları Şurası yanında Beynəlmiləlcə Döyüşçülərin İşi üzrə Komitənin Koordinasiya Şurasının üzvləri işğaldan azad edilmiş Ağdam şəhərinə səfər ediblər.

AZƏRTAC-ın bölgə müxbiri xəbər verir ki, nümayəndə heyəti Ağdamda ermənilərin törətdikləri vəhşiliklərlə tanış olub, işğal dövründə dağıdılmış yaşayış binalarına, mülki obyektlərə, dini, mədəni və tarixi abidələrə, o cümlədən İmarət kompleksinə, Ağdam Cümə məscidinə, Dram teatrının qalıqlarına və Şəhidlər xiyabanına baxış keçiriblər. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşları qonaqlara Ağdamın tarixi, indiki vəziyyəti, burada törədilən er-

moni faşizmi, eləcə də işğaldan azad edildikdən sonra şəhərdə həyata keçirilən bərpa-quruculuq işləri barədə məlumat verilib.

Əfqanstan Veteranları İctimai Birliyinin sədri Məhəmməd Vəliyev AZƏRTAC-a müsahibəsində bildirib ki, səfərin təşkil edilməsində məqsəd MDB məkanında yaşayan keçmiş döyüşçülərə erməni vəhşiliyini göstərməkdir. "Burada təkə də dağıdılmış yerlər göstərilir. Burada nə qədər mülki insanlar həlak olub. Məscidlərimiz təhrib olub, heyvan saxlanılıb. Ağdam şəhərində həm dağılmış yerlər, həm də aparılan yenidənqurma işləri ilə tanışlıqdan sonra Şuşa şəhərinə səfər edəcəyik. Şuşada sülhə çağırışla bağlı birgə bəyanat qəbul olunacaq".

Beynəlmiləlcə Döyüşçülərin İşi üzrə Komitənin sədr müavini Yuri Georgiyev Ağdamda gördüklərini belə ifadə edib: "Anlamıram ki, ermənilər bu yerləri nə üçün dağıdıblar. Burada bir dəşə belə daş qoyulmayıb. Azərbaycanlıları öz torpaqlarından qovmuşdular, hər yer viran olub. XXI əsrdə belə mənzərə ilə qarşılaşmağı ağlama gətirməzdim. Bu torpaqlar artıq azad edilib, tezliklə hər şey bərpa olunacaq. Mənim azərbaycanlı və erməni olan çoxlu dostum var. Ancaq deyə bilərəm ki, bu gördüyüm haqsızlıqlar düzgün əməl, düzgün yanaşma deyil".

MDB Hökumət Başçıları Şurası yanında Beynəlmiləlcə Döyüşçülərin İşi üzrə Komitənin Koordinasiya Şurasının üzvləri Ağdamdan Şuşaya yola düşüblər.

Rumıniya parlamentinin nümayəndə heyəti Şuşaya səfər edib

Ölkəmizdə səfərdə olan Rumıniya parlamentinin Nümayəndələr Palatasının Azərbaycanla dostluq qrupunun rəhbəri Kristian İvanutsanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti aprelin 28-də Şuşa şəhərində olub.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, Şuşada qonaqlar Qala divarları, Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa məscidləri ilə tanış olublar. Cıdır düzünü və Şəhər meydanına baş çəkiblər. Rumıniya parlament nümayəndə heyətinin üzvləri Şuşa şəhərində gedən sürətli bərpa-quruculuq və rekonstruksiya işləri ilə yaxından tanış olublar. Qonaqlara məlumat verilib ki, Şuşa şəhəri işğaldan azad olunduqdan sonra buradakı tarixi abidələr Prezident İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın birbaşa nəzarətləri altında bərpa ediliblər.

Şuşaya səfər çərçivəsində qonaqlar yeni istifadəyə verilməmiş Füzuli Hava Limanında da olublar. Qonaqlara məlumat verilib ki, qısa müddətdə tikilmiş bu hava limanı həm

yük, həm də səmşirin təyyarələrini qəbul etmək imkanına malikdir.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

İsveçli investorlar Ələt Azad İqtisadi Zonasında yaradılmış əlverişli şəraitdən yararlanmağa dəvət olunub

İsveç investorları Ələt Azad İqtisadi Zonasında yaradılmış əlverişli şəraitdən yararlanmağa dəvət olunub.

AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, bu sözlər "İsveç Ticarət Palatasının" və Ələt Azad İqtisadi Zonası ilə birgə Stokholmda mərkəzində yerləşən Dünya Ticarət Mərkəzində keçirilən təqdimatda bildirilib.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycanın İsveç Krallığında səfiri Zaur Əhmədov keçirilən tədbirin mahiyyəti haqqında söz açıb. Azərbaycan iqtisadiyyatının son illərdəki inkişafı, onun şaxələndirilməsi uğrunda aparılan işlər haqqında danışan səfir, Ələt Azad İqtisadi Zonasının bu məsələdəki əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Diplomatin sözlərinə görə, sözügedən iqtisadi zona bütün xarici investorlara böyük maraq doğuran unikal investisiya imkanları yaradır və bu gün investorlar bu imkan-

larla yaxından tanış olmaq şansı əldə edə bilər.

İsveç Xarici İşlər Nazirliyinin Ticarət Təşviqi - Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya Departamentinin direktor müavini Victoria Amandustin İsveç ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin son illər inkişaf etməsinə yüksək qiymətləndirərək humanitar və iqtisadi əlaqələrin və qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin artmasını müsbət qiymətləndirib. Getdikcə daha çox İsveç şirkətlərinin məhsullarının Azərbaycan bazarına daxil olduğunu, habelə ölkəmizin daha çox yaşıl iqtisadiyyata keçid ambisiyasını yüksək qiymətləndirən Victoria Amandustin Azərbaycan yeni investisiya imkanlarının İsveçdə tanınması tədbirlərinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Daha sonra çıxış edən Ələt Azad İqtisadi Zonasının səlahiyyətli qurumunun rəhbəri Valeh Ələsgorov rəhbərlik etdiyi qurumun qarşısına qoyulan məqsədlər haqqında ətraflı danışdı. Qeyd edib ki, Ələt

Azad İqtisadi Zonası Azərbaycana innovativ texnologiyalara əsaslanan əlavə dəyər yaradan ixracəyönümlü istehsal müəssisələrinin yaradılması üçün mübit şərait təqdim edir. Bu xüsusda investirlərə unikal qanunvericilik bazası, fiskal və qeyri-fiskal imtiyazlar, əlverişli logistika və nəqliyyat infrastrukturuna, habelə istehsalatın yaradılması üçün bütün zəruri infrastruktur ilə təchiz olunan torpaq sahələri təklif edilir.

Təqdim edilən şəraitin yerli və beynəlxalq investorlarda böyük marağa səbəb olduğunu bildiren Valeh Ələsgorov investorların artan tələblərini nəzərə alaraq növbəti mərhələlər üçün nəzərdə tutulan infrastruktur işlərinin sürətləndirilməsinin vacibliyini də vurğulayıb.

O, İsveç şirkətlərini Ələt Azad İqtisadi Zonasında yaradılmış əlverişli şəraitdən yararlanmağa dəvət edib.

Ardınca təqdimatla çıxış edən İxracə və Investisiyala-

rı Təşviqi Agentliyinin - "AZPROMO" müşaviri Zöhrab Qədirov, Azərbaycanda investisiya imkanları, hökumətin ixracın diversifikasiyasına olunan strategiyası haqqında təqdimatla çıxış edib. Zöhrab Qədirov o cümlədən Azərbaycanın nəqliyyat və digər iqtisadi layihələri və aparılan islahatları barədə məlumat verib.

"Caucasus Consulting Group of Companies" şirkətinin təsisçisi Böhrəm Atabaylı Nobel qardaşlarının Azərbaycan-İsveç əlaqələrindəki tarixi rolu, ölkəmizdəki biznes mühiti, İsveç şirkətlərinin Azərbaycan bazarında marağı barədə danışdı.

Sonda çıxış edən İsveçin "Eriksson" telekommunikasiya şirkətinin təmsilçisi Anatoliy İliyaç Azərbaycanda inkişaf edən biznes mühiti, şirkətin yerli bazarda iştirakı və həyata keçirdiyi layihələr haqqında təqdimat ilə çıxış edib.

Tədbir sual-cavab formasında davam edib.

Bakı Şəhər Prokurorluğunda əməliyyat müşavirəsi keçirilib

Aprelin 28-də Baş prokuror Kamran Əliyevin rəhbərliyi ilə Baş prokurorun müavinlərinin, mərkəzi aparatın idarə, şöbə rəislərinin, həmçinin Bakı şəhər prokurorluğunun rəhbər işçilərinin və tabe rayon prokurorlarının iştirakı ilə şəhər prokuroru vəzifəsinə təyinat olunmuş Elşən Abbasovun kollektivə təqdim edilməsi münasibətilə geniş əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, əməliyyat müşavirəsində çıxış edən Kamran Əliyev Azərbaycan Prezidentinin hərtərəfli düşünülmüş dövlət idarəçiliyi, sorişətli daxili və xarici siyasəti, müvafiqiyətlə həyata keçirilən islahatlar notisində bütün sahələrdə tərəqqi və inkişafa nail olduğunu bildirərək prokurorluq orqanlarının yüksək standartlarla və müasir tələblərə uyğun sivil təsisat kimi formalaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən islahatlar müsbət nəticələr verməklə, qanunların icra və tətbiq olunmasına nəzarət, cinayətkarlığa qarşı mübarizə, korrupsiya hüquqpozmalarının qarşısını alınması, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində əsaslı

dönüş yaradıblar, prokurorluqların fəaliyyətdə şəffaflığın, bürokratiyanın aradan qaldırılması təmin edilib.

Baş prokuror Kamran Əliyev əldə olunan uğurları davamlı xarakter alaraq daha da inkişaf etdirilməsində Bakı şəhərinin prokurorluq orqanlarının xüsusi rol və əhəmiyyətini vurğulayaraq şəhər prokurorluğunun rəhbərliyində aparılan kadr dəyişikliyinə qarşıya qoyulan vəzifələrin müvafiqiyətlə yerinə yetirilməsini, nöqsan və çatışmazlıqların aradan qaldırılmasını təmin edəcəyinə əmin olduğunu bildirib.

Müşavirədə çıxış edən Bakı şəhər prokuroru Elşən Abbasov prokurorluq orqanlarının inkişafına göstərilən diqqət və qay-

ğıya görə dövlətimizin başçısına minnətdarlığını bildirərək, rəhbərlik etdiyi kollektivin yüksək etimadını doğruldacağını, qarşıya qoyulan vəzifələrin dərindən icrasına nail olunması üçün səylə çalışacaqlarını qeyd edib.

Müşavirəyə yekun vuran Baş prokuror Kamran Əliyev Bakı şəhərinin prokurorluq orqanlarının fəaliyyətində cinayət və cinayət-prosessual qanunvericiliyinin, "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və sair normativ xarakterli hüquqi aktların tələblərinə uyğun surətdə digər hüquq-mühafizə orqanları ilə əlaqəli şəkildə qurulmasına dair konkret tapşırıqlar verib.

Şuşa Qafqazın diplomatiya mərkəzinə çevrilir

Beynəlxalq toplantılar və beyn mərkəzlərinin səfərləri təsdiq edir ki, dünya İlham Əliyevin yaratdığı yeni realıqları qəbul edir

Düən Şuşada daha bir mötəbər beynəlxalq toplantı keçirildi. ADA Universiteti və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə reallaşan "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və Əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq forumda dünyanın 20-dən çox ölkəsindən 50-yə yaxın xarici beyn mərkəzlərinin ekspertləri, tədqiqatçı-alimlər və media nümayəndələri iştirak etdi.

Forum çərçivəsində Şuşada "Şuşa - dirçəliş gedən yol" və "Əməkdaşlıq, imkanlar və çağırışlar" adlı panel müzakirələri keçirildi. Şuşa forumunun əsas məqsədi postmünaqişə dövründə Cənubi Qafqaz ölkələri arasında əlaqələrin inkişafı, kommunikasiyaların açılması imkanlarının nəzərdə keçirilməsi, bölgənin tərəqqisinin, təhlükəsizliyinin və rifahının təməli kimi Azərbaycanın Ermonistanla münasibətlərin normallaşdırılması üçün formalaşdırıldığı sülh gündəliyinin müzakirəsidir. Forumun davamı bu gün, aprelin 29-da ADA Universitetində "Mina təhlükəsi və məcburi köçkünlərin geri qaytarılması ilə bağlı qarşıya çıxan problemlər" mövzusunda davam etdiriləcək.

Beynəlxalq tədbirlər, forumlar məkanı

Son 20 ildə Azərbaycan sürətli hərtərəfli inkişafı bərabər həm də beynəlxalq tədbirlərin, forum və konfransların keçirildiyi məkan kimi də tanınmış. Dünyanın elə bir mötəbər təşkilatı tapılmaz ki, Bakıda toplantısı keçirilməsin. Bu da əlbəttə ki, Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda siyasi çəkisinin yüksəlişinə xidmət edən amillərdən biri olub.

Vətən müharibəsindən sonra isə Böyük Zəfərin simvolu olan Şuşa bərpə-quruculuq, tərəqqi ünvanına çevrilməklə yanaşı, həm də Azərbaycanın, daha doğrusu, Qafqazın siyasi, diplomatik mərkəzi statusuna da sahiblənib.

Həyata keçirilən müxtəlif layihələr əsasında simasını günbəgün dəyişən və sürətlə inkişaf edən mədəniyyətimizin paytaxtında mühüm toplantıların, konfransların və forumların keçirilməsi bunun bariz təəcəssümüdür.

Onu da vurğulayaraq ki, dünən keçirilən "Cənubi Qafqaz: İnkişaf və Əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq forumdan əvvəl Şuşada daha bir neçə toplantı reallaşdı. İlk olaraq Şuşada ötən il iyunun 15-də - Milli Qurtuluş Günündə Prezident İlham Əliyevlə Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Şuşa Bəyannaməsi imzalayıblar.

Bu il isə martın 18-də Şuşada Azərbaycan-BMT tərəfdarlığının 30 illiyinə həsr olunan mötəbər toplantı keçirilib. Tədbirdə Azərbaycanın yüksək səviyyəli dövlət və hökumət rəsmiləri, BMT-nin ölkəmizdəki rezident əlaqələndiricisi, BMT-nin Azərbaycandakı qurumlarının rəhbər şəxsləri iştirak ediblər. Şuşa toplantısında əsas məq-

səd Azərbaycan-BMT tərəfdarlığında Davamlı İnkişaf Məqsədləri istiqamətində qəbul edilmiş yolum nəzərdən keçirilməsi üçün əlverişli platforma yaratmaq, postpandemiya və postmünaqişə realıqlarında Azərbaycanın yeni prioritetlərini və imkanlarını müzakirə etmək olub.

Çoxşəxli əməkdaşlığı özündə ehtiva edən Azərbaycan-BMT tərəfdarlığının 30 illiyinə həsr olunan mötəbər toplantının məhz Şuşada keçirilməsi xüsusi rəmzi mənə daşıyır. Çünki 1992-ci il martın 2-də Azərbaycan BMT-yə üzv qəbul ediləndən 2 ay sonra Şuşa Şəhəri Ermonistan tərəfindən işğal edilib. 30 il ərzində mədəniyyət paytaxtımız erməni barbarları tərəfindən dağıdılıb, tarixi və mədəni-dini abidələrimiz təhqir edilib, "erməniləşdirmə" prosesi aparılıb. Lakin nə qədər saxtakarlıq etmələrinə baxmayaraq, istəklərinə nail ola bilməyiblər. 44 günlük Vətən müharibəsindəki şanlı Zəfərdən sonra Azərbaycan dövləti Şuşada vətən qoyulan bütün tarixi, mədəni abidələrimizi bərpa etməyə başlayıb və bu gün dünya əsl həqiqətlərə şahidlik edir.

Dünya azərbaycanlılarına qucaq açan Şuşa

Aprelin 8-də isə Şuşada daha bir ilk yaşandı. Tariximizdə ilk dəfə olaraq Milli Məclisin komitə iclasları qədim qala şəhərimizdə keçirilib. İlk olaraq Şuşada parlamentin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsi ilə Müdafiə, təhlükəsizlik və korupsiya ilə mübarizə komitəsinin birgə iclası baş tutub.

Aprelin 22-də isə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Şuşada dünyanın 65 ölkəsindən 400-dən artıq soydaşımızın iştirak etdiyi Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı keçirilib. Bu tarixi həmrəylik toplantısında İlham Əliyev gəniş və dərin məzmunlu nitq söyləyərək həm yeni realıqları dəyərləndirib, həm də xaricdə yaşayan azərbaycanlıların, diasporumuzun bundan sonrakı fəaliyyətinin yol xəritəsini müəyyənləşdirib.

Aprelin 27-də isə Milli Məclisin daha iki komitəsinin - İctimai birliklər və dini qurumlar və İnsan hüquqları komitələrinin birgə dirlmələri keçirilib. Hər iki iclasda mühüm qanun layihələrinin müzakirəsi aparılıb və iclasların Şuşada keçirilməsinin rəmzi mənə daşıdığı vurğulanıb.

Onu da əlavə edək ki, tarixən mənəvi dünyamızın, mə-

dəniyyətimizin, dövlətçiliyimizin mərkəzi, qəhrəmanlığımızın rəmzi olan Şuşanın adı da bundan sonra qanunla tənzimlənəcək. Bu, "Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı - Şuşa şəhəri haqqında" qanuna edilən əlavələrdə öz əksini tapıb. Belə ki, "Şuşa" adından istifadə etmək üçün xüsusi qaydaların tətbiq edilməsi məqsədilə qanuna 3-1-ci maddənin əlavə edilməsi təklif olunur. Yeni maddədə nəzərdə tutulan hallarla bağlı Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu öz adından və rəsmi "Şuşa" adından istifadə etməkdə müstəsna hüquqa malikdir. Əlavəyə əsasən, hüquq şəxslərin, o cümlədən media subyektlərinin adlarında, müqavilələrin, sərəflərin, konfransların, seminarların adlarında, yerli, ölkə və ya beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin, o cümlədən idman və digər yarışların, konsertlərin, festivalaların, sərəflərin, konfransların, seminarların adlarında, kommersiya və reklam məqsədilə, əmtəə nişanlarında və coğrafi göstəricilərdə "Şuşa" sözündən istifadəyə yalnız müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qurumun razılığı ilə yol veriləcək.

Beləliklə, bütün bunlar bir daha onu deməyə əsas verir ki, Şuşada beynəlxalq əhəmiyyətli toplantıların, xüsusi iclasların keçirilməsi böyük siyasi və rəmzi mənə daşıyır. Ən əsası ona görə ki, Şuşaya səfər edən xarici diplomatlar, beyn mərkəzləri, dövlət xadimləri Füzuli Hava Limanına endikdən sonra "Zəfər yolu" ilə irəliləyib erməni vandalizminə və Azərbaycanın öz qüdrətinə bu torpaqlarda aparıldığı yenidənqurma işlərinə şahidlik edirlər. BMT-nin və digər qurumların nümayəndələri öz gözləri ilə görürlər ki, azad edilmiş torpaqlarda reabilitasiyaya mane olan əsas məqam bu ərazilərin minalarla əhatələnməsidir. Bu, məcburi köçkünlərin təhlükəsiz şəkildə qayıtmasına və sürətli yenidənqurmaya əngəl törədir. Ölkəyə səfər edən xarici missiyalar töbi ki, gördüklərini öz hesabatlarında əhatəli şəkildə təqdim edirlər. Bu da Prezident İlham Əliyevin yaratdığı yeni realıqların dünyaya yayılması üçün mühüm addımlardan biri kimi qiymətləndirilə bilər.

Bir sözlə, bu gün Şuşa Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı olmaqla bərabər, qarşıdan gələn dövr ərzində beynəlxalq münasibətlərin, mühüm məsələlərin müzakirə olunduğu siyasi-diplomatik mərkəzə çevriləcək. Beynəlxalq təşkilat rəhbərlərinin, üzvlərinin Şuşaya - Qarabağa, Şərqi Zəngəzura səfərləri bir daha onu təsdiq edir ki, dünya İlham Əliyevin yaratdığı realıqları qəbul edir.

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Azərbaycan və İranın xarici işlər nazirləri beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə ediblər

Aprelin 28-də xarici işlər naziri Ceyhan Bayramov ilə İran İslam Respublikasının xarici işlər naziri Hüseyin Əmir-Abdollahian arasında telefon danışıqları baş tutub.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazirlər ikitərəfli əməkdaşlıq gündəliyinin aktual məsələləri üzrə fikir mübadiləsi aparıblar. İki ölkə arasında iqtisadi, ticarət, nəqliyyat, humanitar və digər sahələrdə əməkdaşlıq, habelə yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirilməsi təqdir olunub. İran-Azərbaycan iqtisadi, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlət Komissiyasının fəaliyyəti və əldə olunan razılıqların icrası məmnunluqla vurğulanıb.

Tərəflər həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran regional məsələlər çərçivəsində beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə ediblər.

İranın xarici işlər naziri Hüseyin Əmir-Abdollahian azərbaycanlı həmkarını İrana səfərə dəvət edib.

SOCAR-la "Uniper" şirkəti arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Almaniyanın "Uniper" şirkəti arasında Əlaqələndirmə Komitəsinin keçirilmiş 7-ci iclası çərçivəsində SOCAR-ın birinci vitse-prezidenti, prezident vəzifələrini müvəqqəti icra edən Rövşən Nəcəfəlin "Uniper" şirkətinin baş icraçı direktoru Klaus-Diter Maubaxın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşü olub.

SOCAR-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, birinci vitse-prezident Rövşən Nəcəf qurumun strukturuna daxil olan "Azorikimya" İstehsalat Birliyi ilə "Uniper" şirkəti arasında əlaqələrdən, o cümlədən mövcud əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivlərindən bəhs edib, bu xüsusda Əlaqələndirmə Komitəsinin fəaliyyətinin əhəmiyyətinə toxunub. O, birgə layihələrin icrasında "Uniper" şirkətinin müvafiq təcrübəsinin önəmli rolunu qeyd edib.

Azərbaycana ilk səfərindən məmnunluqla ifadə edən Klaus-Diter Maubax SOCAR ilə uğurlu əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirib və bu biznes əlaqələrinin daha da inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurğulanıb.

Görüşdə SOCAR ilə "Uniper" şirkəti arasında əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlərinə, enerji keçidi, o cümlədən bərpa olunan enerji ilə bağlı mövzulara və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə dair geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanla Rusiya arasında ikitərəfli məsləhətləşmələr keçirilib

Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında Xəzər məsələləri üzrə ikitərəfli məsləhətləşmələr çərçivəsində aprelin 28-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhan Bayramov MDB-nin iştirakçı dövlətləri olan həm-sərhəd dövlətlərlə Rusiya Federasiyasının dövlət sərhədlərinin delimitasiyası və demarkasiyası üzrə Rusiya Federasiyası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Xələf Xələfovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında ikitərəfli məsləhətləşmələr keçirilib. Məsləhətləşmələr zamanı Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyanın implementasiyası ilə bağlı məsələlər, növbəti Xəzər Zirvə görüşünə hazırlıq, Xəzər dənizi dövlətləri arasında hazırda razılaşdırma mərhələsində olan sahəvi əməkdaşlıq məsələləri ilə bağlı saziş layihələri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir Ceyhan Bayramovla görüş zamanı Xəzər məsələləri üzrə əməkdaşlıq, eləcə də delimitasiya və kommunikasiyaların açılması da daxil olmaqla, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Ermənistan Respublikası baş nazirinin və Rusiya Federasiyası Prezidentinin ikitərəfli bəyanatlarının icrası ilə bağlı məsələlər müzakirə edildi.

Həmçinin ikitərəfli gündəliyin geniş spektrini əhatə edən məsələlər üzrə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Vasil GEORGIEV: "Azərbaycan ilə Bolqarıstan arasında siyasi müstəvidə çox yaxşı münasibətlər mövcuddur"

Aprelin 28-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhan Bayramov Bolqarıstan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini Vasil Georgiev rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nazir Ceyhan Bayramov ölkələrimiz arasında mövcud olan strateji tərəfdaşlığın qarşılıqlı maraqlar və beynəlxalq hüquq əsasında inkişafını məmnunluqla qeyd edib. Yüksək səviyyəli ikitərəfli siyasi dialoqun və qarşılıqlı təmasların əlaqələrin inkişafına məzbit töhfə verdiyi vurğulanıb. Nazir bu il diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyinin qeyd olunduğunu və müxtəlif istiqamətlər üzrə əlaqələrin daha da genişləndirilməsi üçün birgə sayların bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirib.

Nazir müavini Vasil Georgiev Azərbaycana səfərin çox məhsuldar olduğunu, zəngin işçi proqramın, o cümlədən siyasi məsləhətləşmələrin növbəti iclasının keçirildiyini, ikitərəfli görüşlərin təşkil olunduğunu məmnunluqla qeyd edib. İki ölkə arasında siyasi müstəvidə çox yaxşı münasibətlərin mövcud olduğunu, habelə iqtisadi, enerji, nəqliyyat, humanitar, mədəniyyət və digər sahələrdə əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb.

Görüşdə iki ölkənin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığı, habelə Ukraynadakı vəziyyəti və digər regional məsələlər də müzakirə edildi. Nazir Ceyhan Bayramov Ukraynadakı vəziyyətlə əlaqədar bu ölkəni tərk edən Azərbaycan vətəndaşlarının Bolqarıstan ərazisində keçməsi üçün müvafiq şəraitin yaradılmasına görə qarşı tərəfə minnətdarlıq ifadə edib.

Vasil Georgiev nazir Teodora Gençovskanın azərbaycanlı həmkarını Bolqarıstanla səfərə dəvət etdiyini bildirib.

Azərbaycanda Macarıstan ilə diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi qeyd olunub

Aprelin 27-də Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyində (XİN) Azərbaycan Respublikası və Macarıstan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30-cu ildönümünü münasibətli tədbir və sərgi keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbirdə XİN-in rəhbər heyəti, Macarıstanın Azərbaycan Respublikasındakı səfiri, habelə səfirliyin əməkdaşları iştirak edib.

Tədbir hər iki ölkənin Dövlət himnlərinin səslənməsi ilə başlayıb.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Respublikasının xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov 30 il ərzində Azərbaycan Respublikası və Macarıstan arasında əlaqələrin dostluq və qarşılıqlı hörmət əsasında inkişaf etdiyini bildirdi. Nazir müavini Xələf Xələfov Macarıstanın hələ keçmiş Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi dövründə, həmçinin 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəklədiyini, hazırda postmünaqişə dövründə isə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa və quruculuq işlərində iştirak etdiyini məmnunluqla qeyd edib. Xələf Xələfov həmçinin Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Daha sonra çıxış edən Macarıstanın Azərbaycan Respublikasındakı səfiri Viktor Szederkenyi 30 il ərzində Azər-

Azərbaycan və Bolqarıstan XİN-ləri arasında növbəti siyasi məsləhətləşmələr keçirilib

Aprelin 27-də Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi ilə Bolqarıstan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyi arasında növbəti siyasi məsləhətləşmələr keçirilib.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, nümayəndə heyətlərinin Azərbaycan tərəfindən xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfov, Bolqarıstan tərəfindən isə bu ölkənin xarici işlər nazirinin müavini Vasil Georgiev rəhbərlik ediblər.

Məsləhətləşmələr zamanı iyunun 5-də ölkələrimiz arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyinin qeyd olunacağı, bu müddət ərzində ikitərəfli münasibətlərimizin inkişafı və gələcək perspektivləri

ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, kiçik və orta biznes arasında birbaşa ticarət əlaqələrinin zəruriliyi qeyd edilib.

Nazir müavini X.Xələfov Vətən müharibəsindən sonra bölgədə yaranmış yeni siyasi realıqlar, erməni işğalından azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan bərpa və quruculuq işləri barədə Azərbaycan tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər və irimiqyaslı layihələr barədə qarşılıqlı maraq kəsb edən irimiqyaslı iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi üçün mövcud imkanlar müzakirə edildi. Eyni zamanda, ölkələrimiz arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrinin hazırkı inkişafı və gələcək perspektivləri

masını istiqamətində ölkəmizin səfərləri haqqında danışıb.

Nazir müavini V.Georgiev Azərbaycanda səfərdə olduğu müddətdə rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin keçirdiyi görüşlərin səmərəli olduğunu məmnunluqla diqqətə çatdırıb.

Azərbaycanın həm Cənubi Qafqaz bölgəsində, həm beynəlxalq miqyasda mühüm və etibarlı tərəfdaş olduğunu bildirdi. O, qarşılıqlı maraq kəsb edən irimiqyaslı iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi üçün mövcud imkanları vurğuladı.

İki ölkənin Xarici İşlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələrin mexanizminin əhəmiyyəti vurğulanaraq səfərlərin və görüşlərin davam etdirilməsinə dair qarşılıqlı razılıq ifadə edildi.

Macarıstan arasında diplomatik münasibətlərin inkişafında əldə olunan nailiyyətlərə qürur duyulmuş olduğunu bildirdi. Səfir Azərbaycan və Macarıstan arasında siyasi, iqtisadi, humanitar sahələrdə əməkdaşlığın mövcudluğunu qeyd edib və iki ölkə arasında mövcud müqavilə-hüquq bazası, habelə hər iki ölkənin rəhbərliyi səviyyəsində təmasların bunu şərhləndirdiyini vurğulanıb. Viktor Szederkenyi həmçinin iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulması münasibətilə öz səmimi təbriklərini tədbir iştirakçılarına diqqətə çatdırıb.

Tədbirin sonunda iştirakçılar Azərbaycan və Macarıstan arasında diplomatik münasibətlərin 30 illiyinə həsr edilmiş fotosərgi ilə tanış olublar.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatında 2022-ci ilin may ayında vətəndaşların qəbulu CƏDVƏLİ

Vəzifəli şəxs	Qəbul günü
Əli Məhəmməd oğlu HÜSEYNLİ Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Södrinin birinci müavini - Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri	4
Adil Abış oğlu ƏLİYEV Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Södrinin müavini - Gənclər və idman komitəsinin sədri	16
Fəzail Feyruz oğlu İBRAHİMLİ Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Södrinin müavini - İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri	6
Ziyafət Abbas oğlu ƏSGƏROV Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri	12
Zahid Məhərrəm oğlu ORUC Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədri	23
Sadiq Haqverdi oğlu QURBANOV Milli Məclisin Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitəsinin sədri	20
Tahir Famil oğlu MİRKİŞİLİ Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri	25
Tahir Musa oğlu RZAYEV Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri	6
Musa İsa oğlu QULİYEV Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri	19
Əhliman Tapdıq oğlu ƏMİRASLANOV Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri	13
Hicran Kamran qızı HÜSEYNOVA Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri	26
Siyavuş Dünyamalı oğlu NOVRUZOV Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri	17
Bəxtiyar Həməzə oğlu ƏLİYEV Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri	11
Qənirə Ələsgər qızı PAŞAYEVA Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri	18
Səməd İsmayıl oğlu SEYİDOV Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlararası əlaqələr komitəsinin sədri	24
Eldar Rza oğlu İBRAHİMOV Milli Məclisin İntizam komissiyasının sədri	5
Səfa Abbas oğlu MİRZƏYEV Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Aparatının rəhbəri	4
Firudin Süleyman oğlu HACİYEV Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İşlər müdiri	10
Hacı Mirhəşim Miryaqub oğlu SEYİD Milli Məclis Aparatının Dövlət quruculuğu, inzabiti və hərbi qanunvericilik şöbəsinin müdiri	20
Məhəmməd İmran oğlu BAZIQOV Milli Məclis Aparatının İqtisadi qanunvericilik şöbəsinin müdiri	24
Adil İsrayıl oğlu VƏLİYEV Milli Məclis Aparatının Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri	31
Rüstəm Bəhrüz oğlu MAHMUDOV Milli Məclis Aparatının İcra hakimiyyəti orqanları ilə əlaqələr şöbəsinin müdiri	27
Fərid Famil oğlu HACİYEV Milli Məclis Aparatının Dövlət qulluğu və kadr məsələləri şöbəsinin müdiri	5

Qeyd: Vətəndaşlar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi Aparatının Qəbul otağında qəbul olunur.
Ünvan: Bakı şəhəri, Parlament prospekti, 1.
“Vətəndaşların müraciətləri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun tələblərini təmin etmək məqsədilə:
Qəbul vaxtı: saat 14:00-dan başlayır.
Qəbul günü qəbula yazılmaq imkanı saat 12:00-da dayandırılır.
Qəbula bir gün qalmış elektron qeydiyyatı dayandırılır.
Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə qəbula davət olunan vətəndaşlar şəxsiyyət vəsiqəsini təqdim edirlər.
Telefonlar: (012) 510-99-38; (012) 510-89-14; (012) 492-74-05.

GUAM PA-nın komitə iclasında Azərbaycanın təcrübəsindən bəhs olunub

Aprel 28-də GUAM Parlament Assambleyasının Ticarət-iqtisadi məsələlər üzrə və Hüquqi məsələlər üzrə komitələrinin videokonfrans formatında iclasları keçirilib. İclaslarda Milli Məclisin GUAM PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Elnur Allahverdiyev, nümayəndə heyətinin üzvləri Əli Məsimli, Qüdrət Həsənzadə və Fatma Yıldırım iştirak ediblər.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumatlara görə, əvvəlcə GUAM PA-nın Ticarət-iqtisadi məsələlər üzrə komitəsinin 4-cü iclası keçirilib. İclasda "Hərbi/fövqəladə vəziyyət şəraitində iqtisadiyyatın qanunverici səviyyədə dəstəklənməsi" (Ukrayna və Moldovanın təcrübəsi), "Sanksiya rejimi ilə bağlı beynəlxalq öhdəliklərin implementasiyasının qanunvericilik baxımından təminatı" (GUAM ölkələrinin təcrübəsi) və "İşğaldan azad olunmuş ərazilərin iqtisadi bərpası məqsədilə qəbul edilmiş qanunvericilik aktları" (Azərbaycan və Ukrayna təcrübəsi) haqqında məsələlər nəzərdən keçirilib.

biq edilir. Elnur Allahverdiyev bu işlərin həyata keçirilməsində parlamentin fəal iştirakından söz açıb, yaradılan qanunvericilik bazası haqqında ətraflı məlumat verib, Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamı ilə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Qarabağ və Şorqi Zəngəzur yeni iqtisadi rayonlarının yaradılmasının həmin ərazilərin bərpası və gələcək inkişafının təmin olunmasında əhəmiyyətli töhfə verib.

GUAM PA-nın Hüquqi məsələlər üzrə komitəsinin 4-cü iclasında "Hərbi/fövqəladə vəziyyət şəraitində köçkünlərə dəstək də daxil olmaqla əhalinin sosial müdafiəsinin qanunvericilik baxımından həlli", "Zərərlənmiş humanitar yardımların çatdırılmasını və paylanmasını dəstəkləyən hüquqi mexanizmlər" və "İşğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpasında humanitar məsələlərin həlli işində parlamentlərin rolu" başlıq məsələlər müzakirə edilib.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycanı"

Prezident İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, bölgələrdə vətəndaşların qəbulu keçirilir

Baş prokuror Kamran Əliyev aprelin 28-də Ağstafa Rayon Prokurorluğunun inzibati binasında Ağstafa, Qazax və Tovuz rayonlarından olan vətəndaşların qəbulu edib.

Qəbuldan əvvəl Kamran Əliyev xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin şəhərin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edib, öünə güi dəstələri düzərək əziz xatirəsini ehtiramla anıb.

Baş Prokurorluğun məsul əməkdaşlarının, habelə əlaqədar təbə prokurorların iştirakı ilə keçirilən qəbulda Kamran Əliyev bölgədə yaşayan 23 vətəndaşın müraciətində qaldırılan məsələlərin qanunauyğun və operativ şəkildə həll edilməsi üçün Baş Prokurorluğun əlaqədar struktur qurumlarının rəhbərlərinə və təbə rayon prokurorlarına müvafiq göstərişlər verib.

Qəbuldan sonra baş prokuror Ağstafa, Qazax və Tovuz rayon prokurorluqlarının işçiləri ilə görüş keçirib. Görüşdə bölgədə ictimai-siyasi sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi, cinayətkarlığa qarşı mübarizənin səmərəliliyi və kəşərliliyinin artırılması üçün konkret tapşırıqlar verilib, vətəndaşların müraciətlərinə obyektiv baxılması və qəbulu işinin düzgün təşkilinə görə təbə prokurorların fərdi məsuliyyət daşımaları diqqətə çatdırılıb.

Vahid Əzizin Vətən nəğmələri

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin başçılığı ilə Vətənimizin ərazi bütövlüyü uğrunda aparılmış mübarizə siyasəti olduğu qədər də ədəbi hadisədir ki, bunu XX əsrin sonu-XXI əsrin əvvəlləri Azərbaycan ədəbiyyatı öz tarixinə bütün ağırı-acı, həsrət-nisgil, ümid-intizar və nəhayət, möhtəşəm zəfər yaşantılarını miqyasında az qala hər günün xronoloji ardıcılığı ilə həkk etmişdir. Elə qələm adamları da olmuşdur ki, ədəbiyyatımızın xalq (və tarix!) qarşısındakı həmin məsuliyyətini üzörlərini almağı yaradıcılıq törcümeyi-halları üçün missiya saymışlar.

Xalq şairi Vahid Əziz gözoşxşayan "Param-parça illər..." (Azərənəşir, 2021) kitabına toplanmış son dərəcə təsirli seçilərilə göstərdi ki, mənsub olduğu millətin belə vətənpərvər söz ustalarından biridir. Azərbaycanın üzərini qara buludların almağa başladığı ilk illərdən - keçən əsrin 80-ci illərinin sonlarından zəfərin qürurunu doya-doya yaşadığımız günlərə qədər xalqımızın keçirdiyi hissələrin müfəssəl poetik salnaməsi olan kitab zəfər nəğmələri ilə bəslənmişdir.

"Zəfər millətimin altın tacıymış", "Qələbə!", "Bir bayatı çağırıldı", "Payız bilə-bilə özü yubandır", "Sən mənim əbədi Qarabağım", "Tarix dərsi"... Hər nə qədər geniş poetikoloji özlünlükdə (və yaradıcılıq) imkanları olsa da, Vahid Əziz "Param-parça illər"də xalq şeirinin ən doğma janrlarına - bayatı, gəraylı və qəşmələrə daha çox müraciət edir ki, təsədiqi deyil. Çünki xalqın özü kimi, onun şair övladı da Vətənin damarlarında axan qanın ritmini öz vətənpərvər səsləri Səməd Vurğun, Bəxtiyar Vahabzadə, Nəriman Həsənzadə, Zəlimxan Yaqub kimi möhtəmin janrlarda tutur:

Düşməni öz zəhmətə söyüb qaçacaq, başına, dizinə döyüb qaçacaq, sürünə-sürünə vaylar salacaq, hələ çox salacaq, bu vay nədir ki?!

Payız təzə girib, yay bizimkidi, yaşlar düşmənlidir, toy bizimkidi, hesabın itirib, say bizimkidi, Fələyin saydığı o say nədir ki?!

Yaşadıq yüzlərlə ağır ayları, düşməni əsir etdi coşan çayları, Qarabağ tənir bizim soyları, Soyumuz yanında o soy nədir ki?!

Kitabda İlham Əliyevlə Rəcəb Tayyib Ərdoğanın sarsılmaz dostluğu, Vətən müharibəsi günlərindəki Azərbaycan-Türkiyə həmrəyliyi, bu dostluğun, həmrəyliyin simvoluna çevrilən Şuşa yalnız böyük məhəbbətlə törənməmişdir, eyni zamanda haqlı olaraq zəfərin silinməz atributları kimi təqdim edilir.

"Düşmənin", "Gedir", "Qanımda", "Sabah", "Getdi", "Yalnız irəliyə, yalnız irəli", "Biriydik", "Ordu", "Qarabağda", "Tanrı qoru Azərbaycan ordusunu", "Vətən sağ olsun" və s. onlarca qoşma təkcə mənfur düşməni üzərindəki tarixi qələbəni törənməmişdir, eyni zamanda bu qələbənin xalqımız (və müstəqil dövlətçiliyimiz) üçün hansı itkilər, sınaqlar, gərginliklər hesabına başa gəldiyini də böyük bir şair həssaslığı ilə bəyan edir.

Gah düşmənin nankorluğuna hirsələnir: *Yer qopub oynayır yəni yerindən, Məkriniz söndürdü min-min ocağı. Ay İblis övladı, it itdiyinən Çorək verən ali gəmirir axı!...*

Gah işğalçı xülyasının, istəhminin öz başında çatlayacağını deyir: *Həç çıxmaz yadımdan, qudurğan alçaq Deyirdi Bakıya gəlib çıxacaq... Ulu Qarabağda yaxdığı ocaq Özinü yandırdı, kül oldu getdi...*

Gah da qisasın qiymətə qalmadığına görə bütöv bir nəslin adından qürur duyur, fəxr edir: *Azad olan Qarabağım daha sahra quləcə, Alımadıq! - yeni nəsil bizi Kişi biləcə. İlk misrədən bir pərvanə "Vahid Əziz" deyəcək, "özgəsinə bənzəməyən yazısından tanıdım"...*

Əlbəttə, Vətənin zəfərinə ən çox sevinən sərkərdələridir. Sonra isə həmin zəfərin törənməmiş edən şairlər gəlirlər. Və həç şübhəsiz, bu törənməmiş zəfərin özü qədər ürəkədən, candan (və möhtəşəm!) olmasa, o, milli yaddaşa çevrilə, millətin tarixində əbədi yaşaya, gələcək nəsillər də onunla qürur duyarsa, fəxr edə bilməz. Və öz tarixi zəfərlərindən zövq almağı unudan millət zaman-zaman özüni unudar.

Vahid Əziz Vətən müharibəsinin ən məsuliyyətli günlərində özünü Vətən oğullarına tutub deyirdi: *Azadlığın yolu çətin - Duman-çəndədi, çəndədi. Vətən oğlu, millətinin Gözü səndədi, səndədi.*

Savaş-sınaqlar çağdı, Qalib gələndə - qoçağıdı! Vətən - Ata ocağıdı, Közü səndədi, səndədi.

...Hər yana mərimi ələmə - Yağma nə kənd, nə şəhər?! Tanrı, qoru, bizim əsgər Gözəl bəndədi, bəndədi...

"Koroğlu" eposunun intonasiyasında deyilmiş (yazılmış yox, məhz deyilmiş!) bu gəraylı Vahid Əzizin həmin günlərə məxsus həmin janrdakı çoxlu şeirlərindən - "Vətən", "Qarabağda", "Qarabağ", "İrəvana qədər", "Yaşadılar" və s.-dən biridir ki, onun yüyrək misraları, coşqun intonasiyası dövrün döyüş əhvali-ruhiyyəsini birbaşa əks etdirir. Və "Param-parça illər"i vərəqlədikcə görmək çətin deyil ki, şairin çox tez-tez müraciət etdiyi "poetik ünvan" Qarabağdır... İsmi bütün hallarında... Daha çox, təbii ki, yerlik halda: Yağma sınıadı bu doğma yerlər, Səbir sınağıymış ötən fəsilər. Şikəstə söyləyər, bayatı deyər Tələ qovuşanda tel Qarabağda.

"Qarabağ bayatıları"nda ömür hər nə qədər çıxışlıq hal çıxs da, mətləb yəni yerlik haldadır: *Bağında üzüm ola, Deməyə sözümlə, İrəvan bizim ola - Gül gedə Qarabağdan.*

Gül dodağı qənd ola, Yanağıma bənd ola, Üfiq aynabənd ola - Tül gedə Qarabağdan.

Gülüm, özgəyə yuma, Səvməkənd məni doyma, İlahim, bir də qayma - El gedə Qarabağdan...

Və Qarabağın çıxışlıq halına qazandırılmış bu bədii keyfiyyəti də şairin poetik kəşfi saymaq üçün, görünür, hər cür əsas vardır:

Cahanda qüdrətili nə var ki, sözdən? Bunlar bir xətirə Vahid Əzizdən: Keçə Zəngəzurdan, Dərələyəzdən Gözəl Naxçıvana yol Qarabağdan...

Harda Vətən uğrunda döyüşlər gedirsə, orda şəhidlər var. Və "Param-parça illər" in bir çox şeiri Vətən müharibəsi şəhidlərinin həç zaman unudulmayacaq obrazlarını bütün ruhsal təfərrüatı ilə yaratdığına görə də dəyərliyədir. Və "Şəhidlik zirvəsi", "Naməlum şəhid məzarı", "Şəhid məzarına məktub", "Şəhid xəbərini gətirən qazi", "Şəhid məzarına gül gətirən qız" və s. şeirlər buna misal ola bilər.

"Heyrət səcdəsi" poemasına gəlmiş isə müəllif bu əsərlə Vətən müharibəsi silsiləsinə hələ ki, yekun vurur... *Öz yerini tapdı Haqq - duyduq su, hava kimi, Sərkərdəsiz olan xalq dolanar tayfa kimi*

misraları bir də ona görə inandırıcıdır ki, Vətən müharibəmiz sərkərdəli olan xalqın nəyə qadir olduğunu bütün dünyanın gözəli qarşısında nümayiş etdirirdi: *Ali Baş Komandan dəmir yumruğun düşmənin başına vuran kişidi, millət, Prezidentin - böyük dayağın sözünün üstündə duran kişidi!*

Şair "Param-parça illər" in sonuna "Utanırdım deyəndə Qarabağdan gəliyəm" adlı ayrıca bir bölmə əlavə etmişdir. Və bu bölmə olmasaydı, Vahid Əzizin Vətən nəğmələri yarımqıç görünərdi... "Çağırış", "Laçın koridoru, Şumqayıt yolu", "Doğma o körpəni", "Qələm yoldaşlarıma", "Hərbiç paltarı geyindi qızlar", "Xocalı vağzalı", "Partizan canavarlar", "Bilin Ərmən dağlarıdır o dağlar" və s. şeirlər elə bilirik ki, yarandığı illərin ictimai ovqatını ifadə edən təsirli şeirlərdir.

Kitabın son şeirinin son misraları atalar sözü kimi səslənir: *Çox oldu ömrümdə ağır illər, Şanlı tarixini yazdı nəsillər, qələbə əzmiylə yumruğu dönar, gərəkdir inanan Azərbaycanla...*

Hər cəhətdən görünür ki, şair bu qənaətlə həm param-parça illəri, həm də Vətən müharibəsinin sonsuz vəchələ izlədiyimiz hər bir qələbə gününün sözün böyük mənasında yaşaya-yaşaya gəlir. Və onun şeirləri istər zildə, istərsə də bəmində vətəndaşın ruhu oxşayan həqiqi Vətən nəğmələridir.

Nizami CƏFƏROV,
Milli Məclisin deputatı, akademik

Bakı şəhərində və onun qəsəbələrində yeni məktəblərin tikintisi və təmiri davam etdiriləcək

Son illər paytaxt və onun qəsəbələrində təhsil infrastrukturunun yaxşılaşdırılması, yeni məktəb binalarının inşası, köhnələrinin əsaslı təmiri və onların müasir avadanlıqlarla təchiz edilməsinə diqqət daha da artıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Prezidentinin diqqət və qayğıkeşliyi nəticəsində Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə "Yeni Azərbaycan Respublikası yeni məktəb" layihəsi çərçivəsində respublikamızın bütün bölgələrində müasir tipli məktəb binaları inşa edilir və ya yenidən qurularaq şagirdlərin istifadəsinə verilir. Bu işlərin sayəsində təxminən 1 milyondan çox şagirdin təhsil-təlim şəraiti əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşıb.

İki ildən artıq davam edən pandemiya və onun ağır fəsadlarına baxmayaraq, Prezident İlham Əliyev paytaxt Bakı ilə yanaşı, onun qəsəbələrində də məktəb infrastrukturunun yaxşılaşdırılması ilə bağlı bir sıra sərəncamlar imzalayıb. Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər, görülən işlər onu deməyə əsas verir

ki, məktəblərin yenilənməsi dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən birini təşkil edir. Dövlət başçısı 2020-ci il fevralın 3-də "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransdakı çıxışında məktəb sisteminin infrastrukturunun yaxşılaşdırılması prosesinin qarşısındakı illərdə də davam etdiriləcəyinin anonsunu verərək demişdir: "...Biz məktəblərin böyük hissəsinin təmirini başa çatdırmışıq. Amma hələ də qəzalı vəziyyətdə olan məktəblər var və onların da təmiri ilə bağlı gələcək illərdə konkret addımlar atılacaqdır..."

Azərbaycan Prezidentinin "Bakı şəhərində və onun qəsəbələrində təhsil müəssisələrinin tikintisi, əsaslı təmiri və

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycanı"

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

İlk rübün makroiqtisadi göstəriciləri ilin uğurla yekunlaşmasına zəmin yaradıb

Dövlət Statistika Komitəsi (DSK) cari ilin yanvar-mart ayları üzrə makroiqtisadi göstəriciləri açıqlayıb. Hesabatda bildirilir ki, 3 ay ərzində Azərbaycanda 30 milyard manatlıq və ya əvvəlki ilin müvafiq dövründəkindən 6,8 faiz çox ümumi daxili məhsul (ÜDM) istehsal olunmuşdur. Əlavə dəyər istehsalı iqtisadiyyatın qeyri-neft-qaz sektorunda 10,3, neft-qaz sektorunda 0,6 faiz artmışdır.

Sənayenin qeyri neft-qaz sektorunda 18,1, orta aylıq əməkhaqqında 11 faiz artım qeydə alındı

İlk rübdə ÜDM-in 54,1 faizi sənayə, 7,9 faizi ticarət və nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 5,8 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,7 faizi tikinti, 2,2 faizi kənd və meşə təsərrüfatları, eləcə də baltıqçılıq, 1,3 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə, 1,3 faizi informasiya və rabitə, 15,7 faizi digər sahələrdə istehsal olunmuşdur. Məhsul və idxala xalis vergilər ÜDM-in 8 faizini təşkil etmişdir. Əhalinin hər nəfərinə isə 2990,9 manat əlavə dəyər düşmüşdür.

Hesabat dövründə ölkə üzrə 20,6 milyard manatlıq sənaye məhsulları istehsal edilmişdir ki, bu da 2021-ci ilin ilk rübünün göstəricisindən 3,9 faiz çoxdur. Ümumilikdə bu dövrdə məhsul istehsalı sənayenin qeyri-neft-qaz sektorunda 18,1, neft-qaz sektorunda 1,1 faiz artmışdır. Sənaye məhsullarının 73,7 faizi mədəncixarma, 21,6 faizi emal, 4,2 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı, 0,5 faizi su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorlarında istehsal edilmişdir. Mədəncixarma sektoru üzrə neft hasilatı 5,4, omtəlik qaz hasilatı 16,4 faiz artmışdır. Emal sektorunda isə sair nəqliyyat vasitələrinin isteh-

salı 6,6, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların istehsalı 2,3, elektrik avadanlıqlarının istehsalı 2,1 dəfə, tikinti materiallarının istehsalı 83,8, mebel istehsalı 70, kimya sənayesi məhsullarının istehsalı 69,1, ocaqçılıq məhsullarının istehsalı 67,4, geyim istehsalı 50,2, metallurjiya sənayesi məhsullarının istehsalı 34,9, rezin və plastik kütlə məmulatlarının istehsalı 29,3, kağız və karton istehsalı 27,3, poliqrafiya məhsullarının istehsalı 25,2, maşın və avadanlıqların istehsalı 23, neft məhsullarının istehsalı 16,2, hazır metal məmulatlarının istehsalı 15,2, qida məhsullarının istehsalı 9,4, ağacın emalı və ağacdan məmulatların istehsalı 5,4, bütün məmulatların istehsalı 4,5, kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı 4,1 faiz artmış, toxuculuq sənayesi məhsullarının istehsalı 10,1, maşın və avadanlıqların quraşdırılması və təmiri işləri 14,8, içkilərin istehsalı 20, dəri və dəri məmulatlarının, ayaqqabıların istehsalı 21,6 faiz azalmışdır.

DSK-nin hesabatına əsasən, rüb ərzində əsas kapitala 2 milyard 440,7 milyon manat

vəsaitə yönəldilmişdir. İstifadə olunmuş ümumi vəsaitin 62,5 faizi məhsul istehsalı və 30,4 faizi xidmət obyektlərinin, 7,1 faizi yaşayış evlərinin tikintisinə sərf edilmişdir. 68,7 faizi daxili sərmayələr olan bu vəsaitlərin 69,2 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərində xərclənmişdir.

Ötən rüb ölkə üzrə neft-qaz sektoruna 998,2 milyon manat vəsait yönəldilmişdir. Qeyri-neft-qaz sektorunun inkişafına yönəldilmiş 1 milyard 442,5 milyon manatlıq vəsaitin 195,7 milyon manatından (ümumi sərmayənin 8 faizindən) qeyri-neft-qaz sənayesi sektorunda istifadə olunmuşdur. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bu dövrdə əsas kapitala 764 milyon manat xarici kapital da yatırılmışdır. Həmin vəsaitin 97,8 faizi Birləşmiş Krallıq, ABŞ, Yaponiya, Türkiyə, Norveç, İsveçrə, Malayziya, Rusiya, İran və Hindistan investolarına məxsus olmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsi yanvar-fevral ayları üzrə ölkədə müddətli işləyənlərin orta aylıq əməkhaqqı barədə də məlumat açıqlamışdır. Bildirilir ki, Azərbaycanda bu

dövrdə müddətli işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı 2021-ci ilin eyni dövrünə nisbətən 11 faiz artaraq 768,3 manat olmuşdur. Əhalinin ümumi gəlirlərinə gəldikdə, həmin məbləğ cari ilin ilk rübündə 16 milyard manata çatmışdır ki, bu da 2021-ci ilin eyni dövrünə nisbətən nominal ifadədə 18,9 faiz çoxdur.

DSK-nin digər bir məlumatı ölkə üzrə parakəndə ticarət dövrüyyəsi haqqındadır. Hesabatda əsasən, yanvar-mart aylarında parakəndə ticarət şöbəsinə əhəliyə 10 milyard 998,4 milyon manatlıq məhsul satılmış, 2 milyard 112,3 milyon manatlıq dövriyyəli xidmətlər göstərilmişdir. Keçən ilin ilk rübü ilə müqayisədə omtəmə dövrüyyəsi 3,1, əhəliyə göstərilmiş xidmətlərdən əldə olunan gəlir 5,2 faiz artmışdır.

Azərbaycanın xarici ticarət əlaqələrində də müsbət nəticələr qeydə alınmışdır. Hesabatda görə, ilin əvvəlindən ötən iki ay ərzində gömrük orqanlarında qeydiyyatı aparılmış, lakin gömrük rəsmiləşdirilməsi tam başa çatmamış ixrac olunan xam neft və təbii qazın statistik qiymətləndirilməsi döyri də nəzərə alınmaqla ölkənin xarici ticarət dövrüyyəsinin döyri 7 milyard 794,5 milyon dollar olmuşdur. Ticarət dövrüyyəsinin döyri ifadəsində 5 milyard 822 milyon dollarını (74,7 faizini) ixrac, 1 milyard 972,5 milyon dollarını (25,3 faizini) idxal məhsulları təşkil etmişdir ki, bu da 3 milyard 849,5 milyon dollarlıq müsbət ticarət saldosu deməkdir.

Xarici ticarətdə digər mühüm fakt ixracda qeyri-neft məhsullarının xüsusi çəkisinin artmasıdır. Hesabatda bildirilir ki, yanvar-fevral aylarında qeyri-neft məhsullarının ixracı ötən ilin eyni dövrünə nisbətən faktiki qiymətlərlə 39,4, real ifadədə 32,2 faiz artaraq 461,8 milyon dollara çatmışdır.

Bir neçə fakt da nəqliyyat, informasiya və rabitə xidmətləri barədə: DSK-nin məlumatına görə, rüb ərzində ölkənin informasiya və rabitə müəssisələrinin tərəfindən ümumilikdə 604,4 milyon manatlıq müxtəlif xidmətlər göstərilmiş və həmin xidmətlərin 76,4 faizindən əhəli istifadə etmişdir. Hesabat dövründə bu xidmətlərin həcmi 14,7 faiz artmışdır. Əldə edilmiş gəlirlərin 82 faizi qeyri-dövlət sektorunun payına düşmüşdür. Nəqliyyat sektorunda isə göstəricilər belədir: cari ilin yanvar-mart ayları ərzində ölkə üzrə 49,3 milyon ton yük, 345,1 milyon nəfər sərnişin daşınmışdır. Ay ərzində yük dövrüyyəsi 5,7, sərnişin daşınması 36,3 faiz artmışdır.

Sonda istehlak qiymətləri: DSK bildirir ki, 2022-ci ilin ilk rübündə ötən ilin eyni dövrünə nisbətən ümumilikdə qiymətlər 12,2, o cümlədən ərzaq məhsulları, içki və bütün məmulatları 17, qeyri-ərzaq malları 6,2, əhəliyə göstərilən dövriyyəli qiymətlər 10,1 faiz bahalaşmışdır.

"Azərbaycan"

Rumıniya ilə sosial sahədə əməkdaşlığın müqavilə-hüquq bazası genişləndiriləcək

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Rumıniyanın Əmək və Sosial Həmrəylik Nazirliyi arasında əməkdaşlıq sənədinin layihəsi müzakirə olunur

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri, Azərbaycan və Rumıniya Hökumətləri arasında ticarət-iqtisadi əlaqələr və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müştərək Komissiyanın Azərbaycan tərəfindən həmsədri Sahil Babayevlə Rumıniyanın yeni əmək və sosial həmrəylik naziri Marius-Konstantin Budai arasında videokonfrans formatında görüş olub.

M.K.Budaini yeni vəzifəyə təyinatı münasibətilə təbrik edən S.Babayev Azərbaycan və Rumıniya arasında əlaqələrin strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində olduğunu vurğulayıb.

Əlaqələrin ildən-ilə inkişaf etdiyini qeyd edən nazir Azərbaycanla Rumıniyanın ticarət dövrüyyəsinə ötən il 31,3 faiz artım olduğunu bildirdi. Azərbaycan və Rumıniya Hökumətləri arasında ticarət-iqtisadi əlaqələr və elmi-texniki əməkdaşlıq üzrə Müştərək Komissiyasının fəaliyyətinin də əlaqələrin daim genişləndirilməsinə xidmət etdiyini deyib.

S.Babayev Azərbaycanda əmək, məşğulluq və sosial müdafiə sahəsində son illərdə aparılan islahatlar barədə məlumat verib. O, ötən dövrdə iki ölkə arasında 60-dan çox əməkdaşlıq sənədinin imzalandığını, bir sıra əməkdaşlıq sənədləri layihələrinin də müzakirə mərhələsində olduğunu qeyd edib. Həminin Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ilə Rumıniyanın Əmək və Sosial Həmrəylik Nazirliyi arasında əməkdaşlığa dair protokol layihəsinin baxılmaqda olduğunu bildirdi.

M.K.Budai ölkələrimiz arasında əlaqələrin daim genişlənməsinin məmnunluq doğurduğunu vurğulayıb. O, rəhbərlik etdiyi qurum tərəfindən aparılan işləri, həyata keçirilən islahatları diqqətə çatdırıb. Qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın əhəmiyyətini vurğulayıb.

Görüşdə müxtəlif sahələrdə, o cümlədən əmək və sosial müdafiə sahəsində ikitərəfli əlaqələrin inkişafı üçün yaxşı perspektivlərin olduğunu qeyd olunub. Gələcək əməkdaşlığa, iki nazirlik arasında əməkdaşlığın müqavilə-hüquq bazasının genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun inşası sürətlənir

Başlanğıcını Hacıqabul-Horadiz-Ağbend-Zəngəzur dəhlizi magistral avtomobil yolunun Xudafərin su anbarı yaxınlığından keçən hissəsindən götürən Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun uzunluğu 56,4 kilometr təşkil edir.

Yolun layihə üzrə hərəkət hissəsinin eni 16,5 metr olacaq. Artıq layihə üzrə 46 dairəvi, 12 düzbucaqlı boru və 12 yeraltı keçid tikilib, 1040 metr istinad divarı inşa edilib. Tikinti işlərinin 2023-cü il ərzində yekunlaşdırılması üçün əraziyə lazımı sayda qüvvə cəlb olunub.

Sözgedən yolun Xanlıq yaşayış məntəqəsindən ayrılaraq, Qubadlı şəhərinə qədər uzunluğu 14 km olan yeni avtomobil yolunun da inşası icra olunur. Qeyd edilən yolların ümumi uzunluğu isə 70,4 km-dir. Zəngilan, Qubadlı və Laçın rayonlarının ərazisindən keçən bu avtomobil yolu Qubadlı və Laçın şəhərləri də daxil olmaqla sözügedən rayonların 30-dan artıq yaşayış məntəqəsini əhatə edir.

Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolu 4 hərəkət zolaqlı olmaqla 1 texniki dərəcəyə uyğun olaraq inşa edilir. Hazırda yolun genişləndirilərək profil salınması və 21,5 metr enində yeni torpaq yatağının inşası həyata keçirilir.

Azərbaycanda AI-nin maliyyələşdirdiyi yeni layihəyə start verilir

Azərbaycanda Avropa İttifaqı (AI) tərəfindən maliyyələşdirilən yeni birillik "Gender yönümlü və çoxtərəfli əməkdaşlıq vasitəsilə davamlı inkişaf yolunda qadınların potensialının gücləndirilməsi və iqtisadi səlahiyyətləndirilməsi" layihəsi başlayır. Əsas hədəfdə Quba-Xaçmaz iqtisadi zonasından olan qadın sahibkarlardır.

Azərbaycanda Qadın Sahibkarlığın İnkişafı Assosiasiyası (AQŞIA) tərəfindən icra olunan bu layihə ölkəmizdəki qadınların və qızların özünəməşğulluq və öz bizneslərinə başlayaraq sahibkarlıq imkanlarının genişləndirilməsi naminə bacarıqların artırılması və maarifləndirilməsinə yönəlib. Layihənin benefisiarları Azərbaycanın Quba-Xaçmaz iqtisadi zonasından olan həssas qruplara aid qadınlar və qızlardır.

AQŞIA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, yeni başlayan bu layihə əmək bazasında qadınlara qarşı diskriminasiya təcrübələrini və zərərli gender stereotiplərini aradan qaldırmaq məqsədilə dövlət və özəl sektor arasında çoxtərəfli gəndər-məlumatlı dialoqu təşviq edəcək. Bilik və qabaqcıl təcrübələrin ölkəxarici mübadiləsinə təmin etmək üçün layihə çərçivəsində Gürcüstanda Qadınların Biznes Şurası ilə əməkdaşlıq qurulacaq. Layihə 2022-ci ilin fevral ayında başlayıb və 1 il davam edəcək.

Layihə çərçivəsində KOB Agentliyinin Quba-Xaçmaz Regional İnkişaf Mərkəzində potensial benefisiar qadınlar üçün layihənin təqdimatı keçirilib. Tədbir zamanı 105 qadın layihədə iştirak üçün ilkin qeydiyyatdan keçib. Ümumilikdə 80 qadın layihədən faydalanacaq.

Layihə BMT Qadın Agentliyi (UNWOMEN) və BMT Əhali Fondu (UNFPA) tərəfindən icra olunan, Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən "Avropa İttifaqı Gender Bərabərliyi Naminə: Birlikdə Gender Stereotiplərini və Gender Əsaslı Zorakılığa Qarşı" proqramı çərçivəsində həyata keçirilir.

Bu proqram gender rolları barədə sosial təsəvvürləri dəyişdir-məklə, gender stereotiplərini aradan qaldırmaq, kişilərin uşaq baxımı və digər məişət işlərində iştirakını artırmaq qadınlar və kişilər üçün bərabər hüquq və imkanların gücləndirilməsinə yönəlib.

Azərbaycan neftinin qiyməti bahalaşdı

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Azeri Light" markalı neftin bir barelinin qiyməti 0,62 dollar artaraq 107,34 dollar olub.

Xatırladaq ki, Azərbaycan neftinin bir barelinin bu il ərzində maksimum qiyməti martın 9-da (135,99) qeydə alınmışdı.

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu

BTC-nin tikintisinin ən qızgın dövründə işə 22 min insan cəlb olunmuşdu

19 il əvvəl Səngəçaldan başlayaraq Umbakı dağlarına doğru qazılmağa başlayan xəndəklərə ilk borular düzülürdü. Bu, Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəmərinin boruları idi. Kəmərin təməli 2002-ci il sentyabrın 18-də qoyulsa da, geniş hazırlıq tədbirlərindən sonra fiziki tikinti işlərinə növbəti ilin aprelində start verildi.

Öz yaradıcısının - Ulu Öndər Heydər Əliyevin adını şərəflə daşıyan bu kəmər 16 ilə yaxındır Xəzər neftini dünya bazarlarına təhlükəsiz, etibarlı, sakit və ekoloji baxımdan minimum risklə nəql edir. Regionun neft ixracı arteriyası sayılan BTC-nin salınması qəza olsa da, çox zəngindir. BTC Ümummilli Lider Heydər Əliyevin şah əsərlərindən biridir və layihənin uğur salınması Prezident İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl davam etdirilib. BTC çox sınaqlardan keçib. Məlum olduğu kimi, ister ölkəmizin daxilində, istərsə də xaricdə bir sıra qüvvələr müxtəlif əsasız bəhanələrlə onun çəkilişinə mane olmağa cəhd göstərirdilər. Lakin Ulu Öndərin söyləyi və dünyadakı siyasi nüfuz sayəsində maneələrin hamısı dəf olundu. İnşaat işləri ümumilikdə bir neçə il davam etdi. Belə ki, xəttin Səngəçal hissəsində tikinti işləri 2004-cü ilin sentyabrında sona çatdı. Həmin ilin oktyabrında isə kəmərin Azərbaycan və Gürcüstan hissələrinin birləşdirilməsinə həsr olunmuş "Qızıl qaynaq" mərasimi keçirildi.

2005-ci ilin mayında BTC-nin Azərbaycan, oktyabrında isə Gürcüstan hissəsi istifadəyə verildi. Kəmərin tam bir sistem kimi 2006-cı ilin iyul ayında istismara daxil oldu.

Uzunluğu 1768 kilometr olan BTC Xəzər regionundan Aralıq dənizinə təhlükəsiz və məsuliyyətli şəkildə xam neft ixrac etmək üçün çəkilib. Kəmərin Azərbaycan da 443, Gürcüstanda 249, Türkiyədə 1076

kilometr məsafə qət edir. Ölkəmizdə 13 rayondan - Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmkir, Tovuz və Ağstafa rayonlarından keçir. Gürcüstanda 7 bölgənin - Qardabani, Marneuli, Tetrtskaro, Tsalka, Borjomi, Axaltsixe və Agideni rayonlarının ərazisi boyu uzanır. Xəttin Türkiyədə keçdiyi 9 rayon isə Ərdəhan, Qars, Ərzurum, Ərzincan, Sivas, Kayseri, Qəhrəman Maraş, Osmaniyyə və Adanadır.

BTC-nin gündəlik ötürüçülük gücü 2009-cu ilin yazınadək 1 milyon barel idi, həmin vaxtdan indiyədək isə 1,2 milyon barel təşkil edir. Keçdiyi ərazilərin coğrafiyasından asılı olaraq onun borularının diametri 46, 42 və 34 düymdür. Üç tranzit ölkə ərazisində kəmərin 8 nasos stansiyası və 98 sıyrıntı məntəqəsi var. Baş nasos stansiyası Səngəçal terminalında yerləşir. Ölkəmizdəki daha bir stansiya Yevlax rayonu ərazisindədir. Növbəti iki stansiya Gürcüstanda və dördü Türkiyədə fəaliyyət göstərir.

BTC öz marşrutu boyu bir neçə dağ silsiləsi qət edir, o cümlədən 2830 metr yüksəkliyə qalxır. Ceyhana yaxınlaşarkən yenidən dəniz səviyyəsinə enir. Kəmərin eləcə də 3000 yol, dəmir yolu, yeraltı və yerüstü kommunikasiya xətti, eni 500 metrədək çatan Ceyhan çayının keçidi də daxil olmaqla, 1500-dən artıq su hövzəsi ilə kəşifir.

Kəmərin çəkilişi üçün 220 min boru hissəsi qaynaqla bir-birinə calanıb. Tikintinin ən qızgın dövründə

işə 22 min insan cəlb edildi. Bunların 80 faizə qədərini inşaat işləri gedən ərazilərin öz sakinləri olub. Kəmərin araya-ərsəyə gəlməsi üçün 110 milyondan artıq adam-saat sərf edildi. Daha bir maraqlı fakt: tikintiyə xidmət edən maşınlarla ümumi uzunluğu 200 milyon kilometrddən artıq olan yol keçilib. Bu isə Yer kürəsi ətrafında 10 dəfə dövrə vurmağa bərabərdir.

Beləliklə, BTC dünya miqyasında dövrümüzün ən böyük və ən mürəkkəb mühəndis-texniki qurğularının birisi hesab edilir. 2018-ci ilin mayın 29-da Səngəçal terminalında "2002-ci ildə biz artıq "Azəri-Cıraq" yatağından böyük neft gözləyərək məhz burada - Səngəçal terminalının ərazisində Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməlini qoyduq. Bu kəmərin 2006-cı ildə istifadəyə verildiyə bu gün Azərbaycan xalqına, бүтін dost ölkələrə xidmət edir. Bu gün Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin müstəsna səmərəlilik nümayiş etdirməsinin, texniki təhlükəsiz-

lik və istismar baxımından yüksək göstəricilərə nail olmasının aydın göstəricisidir.

Hazırda BTC əsasən "Azəri-Cıraq-Günəşli"nin neftini və "Sahdə-niz"nin kondensatını daşıyır. Bundan əlavə, kəmərin vasitəsilə digər xam neft və kondensat həcmi, o cümlədən Türkmənistan, Rusiya və Qazaxıstan nefti nəql olunur. İstismara verildiyi vaxtdan 2021-ci ilin sonunadək bu boru kəməri vasitəsilə ümumilikdə təqribən 502 milyon tondan çox (3,77 milyard barel) xam neft nəql edilmiş və Ceyhanda 4939 tankerə yüklənərək dünya bazarlarına göndərilib.

Xatırladaq ki, BTC Ko-nun səhmdarları bp (30,10 faiz), AzBTC (25 faiz), MOL (8,90 faiz), "Ekvinor" (8,71 faiz), TPAO (6,53 faiz), "Eni" (5 faiz), "Total" (5 faiz), İTOÇU (3,40 faiz), İNPEKS (2,50 faiz), "Ekskon-Mobil" (2,50 faiz) və ONGC (BTC) Limited (2,36 faiz) şirkətləridir.

BTC tikinti mərhələsindən başlayaraq regiona əhəmiyyətli faydalar gətirib və müsbət dəyişikliklərə yol açıb. Layihə başlandıqdan vaxtdan kəmərin marşrutu boyunca yüzlərlə icma ilə sız əməkdaşlığı şəraitində çoxsaylı sosial təşəbbüs həyata keçirilib və bu fəaliyyət davamlı xarakter daşıyır. Kəmərin Bosfordan yan keçməklə, onsuz da yüksək hərəkət sıklığı olan boğazlar vasitəsilə neftin nəqlinin və bununla bağlı ekoloji risklərin azaldılmasına xidmət edir. BTC-ni sözsüz kəmərin də andlandırılar. Çünki borular torpaq altında basdırılıb, bu isə müasir dövrdə karbohidrogenlərin nəqlinin ən təhlükəsiz yolu sayılır.

BTC-nin əhəmiyyəti həm də onun özündən sonra neçə-neçə nəhəng layihəyə yol açmasındadır. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin tikilməsi nəticəsində biz artıq pəncərədən başlayaraq böyük qarşı açdıq. Azərbaycan beynəlxalq enerji ailəsinə daxil edilib. Həm siyasi, həm iqtisadi baxımdan böyük uğurlar əldə edilibmişik".

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

REGIONLAR

Şirvanda görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunan konfrans keçirilmişdir

Şirvanda Şəhər İcra Hakimiyyətinin, Yeni Azərbaycan Partiyası yerli təşkilatının, şəhər mərkəzi xəstəxanasının birgə təşkilatlığı ilə görkəmli oftalmoloq-alim, tibb elmləri doktoru, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 99 ildönümünə həsr edilmiş elmi-nəzəri konfrans keçirilmişdir.

Konfransdan öncə Zərifə xanım Əliyevanın ömür yoluna həsr edilən sərgi nümayiş olunmuşdur. Tədbir iştirakçıları sərgi ilə tanış olduqdan sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin, akademik Zərifə xanım Əliyevanın və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan vətən övladlarının xatirəsinə bir dəqiqəlik sükut və ehtiramla yad etmişlər.

Konfransda xalqımızın görkəmli simalarından olan Zərifə xanım Əliyevanın Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafında gördüyü işlərdən, eləcə də onun insanı keyfiyyətlərindən danışılmış, alim kimi qazandığı böyük uğurların Azərbaycan tibb elminin tarixində ayrıca bir mərhələ təşkil etdiyindən, elmi fəaliyyətinin çox zəngin və əhatəli ol-

duğundan söz açılmışdır. Bu böyük insanın keçdiyi şərəfli ömür yolunun hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir alim və həkim üçün həyat və mənaviyyət dərəsi, kamillik və müdriklik məktəbi olduğu vurğulanmış, onun təhsil, səhiyyə, eləcə də ictimai-siyasi sahələrdəki xidmətlərinə, həmçinin nadir xeyriyyəçilik xüsusiyyətlərinə görə xalqımızın qəlbində və Azərbaycanın tarixində dünya şöhrətli alim, qayğıkeş pədaqoq, şəfqətli həkim, səmimi və sədaqətli vətəndaş, eləcə də məğrur Azərbaycan qadını kimi daim yaşayacağı qeyd olunmuşdur.

Konfransda həmçinin Zərifə Əliyevanın oftalmologiya elminin inkişafı naminə apardığı tədqiqat işlərinin verdiyi bəhrələrdən danışılmış, çoxil-

lik müşahidələrin, klinik tədqiqatların və eksperimentlərin nəticələrinin Zərifə xanım Əliyevanın doktorluq dissertasiyasının əsasını təşkil etdiyi, onun səyləri nəticəsində ilk dəfə görmə orqanının peşə patologiyasını araşdıran elmi-tədqiqat laboratoriyasının yaradıldığı, yüksəkixtisaslı səhiyyə kadrlarının hazırlanmasına böyük əmək sərf etdiyi diqqətə çatdırılmışdır.

Tədbirdə o da vurğulanmışdır ki, Zərifə xanım çox sadə insan idi. Həmişə insanların əhatəsində olur, onlara kömək göstərmək arzusu, amalı ilə yaşayırdı. Zərifə xanım əsl ziyalı idi. Azərbaycan xanımına xas olan bütün müsbət keyfiyyətləri özündə birləşdirirdi, onları təcəssüm etdirirdi.

Konfransın sonunda akademik Zərifə xanım Əliyevanın ömür yoluna həsr edilən "Zirvələrə yüksələn zərif insan ömrü" filmi nümayiş olunmuşdur.

Seyran CAVADOV, "Azərbaycan"

Qazilərin arzu və təklifləri dinlənilmişdir

Daşkəsan Rayon İcra Hakimiyyətində qazilərlə görüş keçirilmişdir. Görüşdə Azərbaycan Dövlət Himni səsləndirildikdən sonra, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş Vətən övladlarının əziz xatirəsi birdəqiqəlik sükutla yad edilmişdir.

Tədbirdə Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 30 il işğal altında qalmış ərazilərimizin azad olunmasından, 44 günlük Vətən müharibəsində igid Azərbaycan oğullarının göstərdikləri şücaətdən danışılmış və diqqətə çatdırılmışdır ki, müasir Azərbaycanın hərtərəfli inkişafı istiqamətində dövlət başçısının apardığı ardıcıl və məqsədyönlü siyasət bu gün öz bəhrəsini verir. Qeyd edilmişdir ki, 44 günlük Vətən müharibəsində yüzlərlə daşkəsənli də iştirak etmiş, onlardan 83 nəfəri yaralanmış, 23 nəfəri ölüb, 32 nəfəri isə şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdir. Rayonda müharibə iştirakçıları

və şəhid ailələrinin problemlərinin həlli istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Müharibədən sonra 4 nəfər müharibə iştirakçısı mənzillə təmin olunmuş, 18 nəfər mənzil qeydiyyatına alınmışdır. Hazırda bu istiqamətdə işlər davam etdirilir.

Daha sonra Vətən müharibəsi qazıları, o cümlədən baş leytenant Ceyhun Əliyev, kapitan Turxan Məmmədov, əsgər Yusif Məmmədov və başqaları çıxış edərək onlara göstərilən diqqət və qayğıkeşliyə görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

Sonra qazilərin arzu və təklifləri dinlənilmişdir. Onlar keçirilən belə görüşlərdən razı qaldıqlarını bildirmiş və bir neçə məsələ ilə bağlı təkliflərini səsləndirmişlər. Qaldırılan məsələlər nəzarətə götürülmüşdür.

S.ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Şabranda şəhidlərin ruhu əziz tutulur

Şabran şəhərində, eləcə də rayonun kənd və digər yaşayış məntəqələrində Qarabağ şəhidlərinin xatirəsinə həsr edilən müxtəlif tədbirlər həyata keçirilir.

Bu günlər Şabran şəhər icmasının inkişafı üzrə təlim və resurs ictimai birliyi şəhidlərlə bağlı layihəsinə yekun vurmüşdür. İctimai birlik tərəfindən 44 günlük Vətən müharibəsi şəhidlərinin ölməz ruhuna hörmət və ehtiram əlaməti olaraq Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə yardımı ilə Şabran şəhərinin mərkəzində şəhidlərin fotosəkillərindən ibarət lövhə-panno hazırlanıb quraşdırılmışdır.

Bundan əlavə, şəhidlərin məzarları və ailələri ziyarət edilmişdir.

Sonda Şabran şəhərindəki "Ağsaqqallar evi"ndə şəhid ailələri, yerli icra və media qurumlarının, habelə QHT və ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə xatirə gecəsi keçirilmişdir. Gecədə şəhidlərin valideynləri, ictimaiyyət nümayəndələri çıxış edərək Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Milli Ordumuzun 44 günlük Vətən müharibəsində erməni faşizmi üzərində möhtəşəm qələbəsindən söz açmışlar.

Tofiq ƏMRAHOV, Şabran şəhəri

Gədəbəy özünün füsunkar və əsrarəngiz təbiəti ilə seçilir. Burada dağ yamaclarının zirvəsinə qalxdıqca gözoxşayan mənzərələr adamı valeh edir. Könlülaçan yaylaqlar, zirvəsi qarlı uca dağlar yaz aylarında daha cazibədar olur. Əlbəttə, bu gözəlliyə gözəllik qatan isə onun insanlarıdır.

Gədəbəylilər tarixən zəhmətkeş olublar, halal çörəklərini zəhmətləri ilə qazanıblar. Kənd təsərrüfatının elə bir sahəsi yoxdur ki, yerli əhali onunla məşğul olmasın. Kartofçuluqda ad çıxarmış Gədəbəy hər il bol tərəvəz və taxıl yetişdirir, heyvandarlıqda uğurlar qazanılır.

Gədəbəy Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Aşof Nağıyev deyir ki, rayonda taxıl əsasən dəmyə şəraitində yetişdirilir. Artıq təsərrüfat sahibləri bu sahədə zəngin təcrübə toplayıblar.

Onlar dəmyə şəraitində yetişdirilən taxıla vaxtılı-vaxtında aqrotexniki qulluq göstərməklə bol məhsul əldə edirlər. A.Nağıyev onu da bildirdi ki, taxıl biçini zamanı texnika çatışmazlığı olmur: "Məlum olduğu kimi, Gədəbəyde taxıl biçininə əsasən aran zonasından sonra başlanılır. Bu isə o deməkdir ki, biçin üçün istənilən qədar kombayn və nəqliyyat vasitəsi köməyə gəlir".

Qeyd edək ki, keçən il Gədəbəy taxılçıları 2783 hektarda taxıl yetişdirmiş və hər hektardan 27 sentner məhsul əldə etmişlər. Ümumilikdə 8 min 30 ton taxıl biçən fermerlər cari il bu rəqəmi artırmaq əzmindədirlər. Çünki əkin sahələrini genişləndirərək 2970 hektara çatdırmışlar. Hazırda taxılçıları 2940 hektar buğda, 30 hektar arpa sahələrinə aqrotexniki qulluq göstərirlər. "Aqroservis" ASC-nin Şəmkiq regionu nümayəndəliyi təsərrüfatları lazımı qədər gübrə ilə təmin edib. Sahələrdə yaxşı çıxış var.

Fermerlər əkilən hər hektar taxıla görə dövlətin ödədiyi subsidiyanı da artıq alıblar. Düz Rəsullu kəndinin sakini Vaqif Məmmədov deyir ki, dövlət bizə hər cür şərait yaradıb: "Hər il 3 hektar sahədə taxıl yetişdirirəm. Keçən il hər hektardan 45 sentner məhsul götürdüm". Arabacı kəndinin sakini Gülyanə Bayramovanın da keçən il taxılı bol olub. 11 hektarda taxıl əkin fermer hər hektardan 42 sentner taxıl biçməklə rayonun orta göstəricisini xeyli qabaqlayıb. Ümumiyyətlə, rayonda məhsuldarlığı yüksək olan taxılçı fermerlər çoxdur. Onlardan biri də Düz Rəsullu kəndindən İmran Həsənovdur. 4 hektar əkin sahəsi olan təsərrüfat sahibi keçən il məhsuldarlığı 40 sentnerə çatdırmışdır.

Rayonda taxıl istehsalında öndə gedən fermerlərdən biri də Cəfər Yəhyayevdir. Hər il 15 hektarda taxıl yetişdirən və yüksək məhsul götürən Cəfər Yəhyayev dövlət başçısının sərəncamı ilə III dərəcəli "Əmək" orde-

ninə layiq görülüb. Bunun nə qədər məsuliyyətli olduğunu başa düşən fermer cari il məhsuldarlığı daha da artıraraq dəmyə şəraitində hər hektardan 47 sentner taxıl götürməyi qarşısına məqsəd qoyub. Deyir ki, bunun üçün hər bir şəraiti var. Fermer 60 baş qaramal, 1200 baş davar da saxlayır. Onların qüvvəli yemə olan ehtiyacını istehsal etdiyi taxılla ödəyir. Odur ki, məhsul artırmaqla heyvandarlığı da genişləndirmək arzusundadır.

Ümumiyyətlə, Gədəbəy taxılçıları bu il rekord nəticəyə imza atacağılarına əmindirlər. Sahələrdə yetişdirilən taxılın çıxışı bunu dəmyəyə əsas verir. Birçox qalır yetişdirilən məhsulu bol gübrə ilə təmin etmək və ziyandırıcıları qorumaq. Bunun öhdəsindən gəlmək üçün isə hər bir təsərrüfat sahibi özləndirən gələcəyə əsas verir.

Sabir ƏLİYEV, "Azərbaycan"

Ağdam Sənaye Parkının ərazisi minalardan tam təmizlənib

Qarabağın dirçəldilməsi və sənaye potensialının inkişaf etdirilməsi məqsədilə yaradılan Ağdam Sənaye Parkında sahibkarlar üçün əlverişli investisiya mühitinin yaradılması istiqamətində işlər davam edir.

190 hektar sahəni əhatə edən Sənaye Parkının ərazisi mina və partlamamış hərbi sursatlardan tam təmizlənib. Yaxın vaxtlarda Sənaye Parkında rezidentlərin istifadəsi üçün infrastruktur sisteminin qurulması işlərinə başlanılacaqdır.

Qeyd edək ki, hazırda Ağdam Sənaye Parkında 7 sahibkarlıq subyektinə rezidentlik statusu verilib. Bununla yanaşı, hazırda da Sənaye Parkının rezidenti olmaq üçün sahibkarlar tərəfindən İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinə layihələr təqdim olunur və həmin layihələr agentlikdə təhlil edilir.

Naxçıvanda xalçaçılıq sənəti təbliğ olunur

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Kəngərli Rayon İcra Hakimiyyəti ilə birgə rayonda yaşayan müvafiq kateqoriyadan olan qadımlar arasında xalçaçılıq təlimi təşkil edib. Məqsəd xalçaçılıq sənətinin inkişafı, qadımların bu sahəyə marağının artırılması, eyni zamanda, onların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına dəstək verməkdir.

Muxtar respublikanın Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-ın Naxçıvan bürosuna bildirilib ki, təlimdə sağlamlıq imkanları məhdud, xüsusən qayğıya ehtiyacı olan ailələrdən və Kəngərli Rayon Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzinin 6 dərəcəli rəhbəri olmaqla, ümumilikdə 18 qadın iştirak edib.

Kəngərli Rayon İcra Hakimiyyətinin əməkdaşı Səbinə Həsənova təlimin əhəmiyyətini qeyd edib, bundan sonra da bu istiqamətdə işlərin davamlı olacağını bildirdi. Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Ailə, qadın problemləri və gender məsələləri şöbəsinin müdiri Könül Babayeva çıxışında vurğulayıb ki, "2021-2025-ci illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında əhalinin məşğulluğunun artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın icrası ilə əlaqədar hazırda müvafiq işlər həyata keçirilir. Bu gün xüsusilə evdar və sosial qayğıya ehtiyacı olan qadımlar arasında xalq təbiiq sənət nümunələrinin, milli dəyərlərin yaşadılması istiqamətində sosial layihələr icra edilir. Xalçaçılıq təliminin keçirilməsi də görülən işlərin davamıdır.

Sonda istedadlı qadın Həcər Hüseynova təlimə əyani vəsaitlərdən istifadə etməklə başlayıb.

Yeni pambıq sortlarının sınaq əkininə başlanılıb

İmişli rayonunda mutageniz pambıq sortlarının sınaq əkininə başlanılıb. İlk mərhələdə yeddi Pakistan sortu, bir Türkiyə sortu və bir yerli sort pambıq növü sınaq və müqayisəli şəkildə təcrübədən keçiriləcək. Məqsəd quraqlığa, xəstəliklərə qarşı dözümlü olan toxumların aşkarlanması və yüksək məhsul əldə etməkdir.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatında bildirilir ki, İmişli sınaq əkininə bağlı tarla görüşü keçirilib. Mütəxəssislər, alimlər və fermerlərin iştirakı ilə sınaq əkininə aparılıb. Həmçinin görüş zamanı qarşılıqlı fikir mübadiləsi olub.

Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin koordinasiya Nazirliyi, Atom Enerjisi üzrə Azərbaycanın Beynəlxalq Agentliyi və Avstriya səfirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycan pambıqçılığının inkişafı üçün "Ağillı kənd təsərrüfatı təcrübələrinin gücləndirilməsi" layihəsi həyata keçirilir. Əsas məqsəd global istiləşmə şəraitində iqlimə uyğun pambıq istehsalının artırılması ilə bağlı "Ağillı kənd təsərrüfatı" təcrübələrinin təbiiq və genişləndirilməsidir. Layihə üzrə artıq iki ildir ki, işlər davam etdirilir. Ötən il Bitki Mühafizə və Texniki Bitkilər İnstitutunun təcrübə sahələrində sınaqdan keçirilən 7 mutageniz Pakistan sortu, 1 Türkiyə və 1 yerli sortdan ibarət pambıq toxumlarının artıq dörd rayonda sınaq əkininə başlanılıb.

Bitki Mühafizəsi və Texniki Bitkilər Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru Elçin Xəlilovun sözlərinə görə, ötən ildən başlayaraq institutun təcrübə sahələrində bu toxumların sınağı uğurla aparılıb. Belə ki, pambıq sortlarından 55-60 sentner məhsul əldə olub. Eyni zamanda bu pambıq sortlarında 45 faizdən çox lif çıxımı alınıb. İndi toxumların rayonlar üzrə sınaq əkininə aparılır. Məqsəd bölgələrə uyğun özünü daha yaxşı göstərən sortların aşkar edilməsidir. Regiona uyğun toxumların isə gələcəkdə fermer təsərrüfatları üzrə genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

İmişliyə aparılan beynəlxalq layihənin ilk olaraq "Pambıq" MMC şirkətinin nəzarətində olan pambıq tarlasında yerinə yetirilib. MMC-nin aqronomu Mansur Mahmudov bildirib ki, torpaq, su və qida maddələrinin idarə olunması prinsipi və layihədə göstərilən aqrotexniki qayda uyğun sınaq işləri yerinə yetirilib. Sınaq əkinini üçün İmişliyə bir hektar ərazidə təcrübə sahələrində bu toxumların sınağı uğurla aparılıb. Belə ki, pambıq sortlarından 55-60 sentner məhsul əldə olub. Eyni zamanda bu pambıq sortlarında 45 faizdən çox lif çıxımı alınıb. İndi toxumların rayonlar üzrə sınaq əkininə aparılır. Məqsəd bölgələrə uyğun özünü daha yaxşı göstərən sortların aşkar edilməsidir. Regiona uyğun toxumların isə gələcəkdə fermer təsərrüfatları üzrə genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, mutageniz sortlarla bərabər Türkiyə və yerli sort toxumlarının sınaq və müqayisəli əkinini bu il İmişliyə aparılıb. Məqsəd bölgələrə uyğun özünü daha yaxşı göstərən sortların aşkar edilməsidir. Regiona uyğun toxumların isə gələcəkdə fermer təsərrüfatları üzrə genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Lazım QULIYEV, "Azərbaycan"

Jurnalists araşdırması

Xəzərin dərdi var

Dənizin səviyyəsi enməkdə davam edir, balıq ehtiyatları da azalır

Dünyanın ən böyük gölü hesab olunan, dibindəki okean tipli yer qatı və dəniz ölcülərinə malik olduğuna görə dəniz adlandırılan Xəzərin səviyyəsinin son illər aşağı enməsi aktual problemlərdən birinə çevrilib.

Ümumiyyətlə, Xəzər dənizinin ən mühüm xüsusiyyəti səviyyəsinin müəmmədi olaraq qalxıb-enməsi hesab olunur. Dənizin səviyyəsinin dəyişməsinə əsas səbəb onun su balans elementlərinin dəyişməsidir. Səviyyə özünün ən yüksək qiymətini iyun-avqust, ən aşağı qiymətini isə dekabr-fevral aylarında alır.

Bəzən Xəzərin getdikcə quruyacağı mülahizələrinə də rast gəlinir...

şir: "Hər kəs anlamalıdır ki, fəaliyyət nəticəsində ətraf mühitə ziyan vururamsa, qarşısını almaq üçün müvafiq tədbirlər həyata keçirməliyəm. Hər hansı sahibkarlıq subyekti çirkab suyunu dənizə axıdırsa, məsuliyyəti özü daşıyır. Obyekt sahibləri təmizləyici qurğu quraşdırmalı və ya bir neçə sahibkar birləşib bu istiqamətdə iş görməlidir. Bununla bağlı kifayət qədər maarifləndirici tədbirlər həyata keçiririk. Sahibkarlara, bələdiyyələrə bildiriş məktubları göndəririk".

İdarə rəisi deyir ki, qarşından turizm sezonu gəldiyi üçün çimərlik, istirahət mərkəzlərində canlanma olacaq. Hər bir vətəndaş öz məsuliyyətini dərk etməli, istirahətə son sahildə qida qalıqları, tullantı formalaşmasına imkan verməməlidir. Hər kəs ətraf mühitin çirklənməsinə qarşı həssas olmalıdır. Bunu dərk etsək, Xəzər dənizinin çirklənməsinin qarşısını ala bilərik. Onun sözlərinə görə, Bakı və Abşeron ərazisində, eyni zamanda regionlarda mərkəzi kanalizasiya şəbəkəsi tam formalaşmadığı üçün müəyyən zamanlarda həmin rayonların bəzi hissələrində çirkab, məişət tullantı suları təmizlənmədən birbaşa Xəzərə axırlar: "Bu problemlərin gələcəkdə aradan qaldırılması "Azərsu" ASC-nin master planında nəzərdə tutulub, amma bu işlər müəyyən zaman, maliyyə vəsaiti tələb edir. Təəssüflər olsun ki, açıq kanallarla çirkab suyunu dənizə axıdılmasının da şahidi oluruq".

İdarə rəisi son illərdə balıq ehtiyatlarının azalmasına çirklənmənin rolu olmadığını deyir. Onun sözlərinə görə, iqlim dəyişmələri ilə əlaqədar dənizdə suyun temperaturunun artması onların populyasiyasına təsir göstərir və onlar digər areallara doğru miqrasiya edirlər. Bunun sırf iqlim faktorlarıdır.

Xəzərə gələn çay suları da təxminən 30 faizə qədər azalıb

AMEA akademik H.Ə.Əliyev adına Coğrafiya İnstitutunun Xəzər dənizi sahilləri və dibinin geomorfologiyası şöbəsinin müdiri, coğrafiya üzrə elmlər doktoru Əmir Əliyev qəzetimizə bildirib ki, hazırda Xəzər dənizinin səviyyəsi enmə dövründədir. Məsələn, ötən il dənizin səviyyəsi 2010-cu ilə müqayisədə 20 sm, bu ilin yanvarında ötən ilin eyni ayı ilə müqayisədə 30 sm enib. Buna əsas səbəb Xəzər dənizinin su balansının dəyişməsidir.

Elmlər doktoru deyir ki, Xəzər qapalı su hövzəsidir və dünya okeanından ayrı olduğu üçün onun səviyyəsi dənizə daxil olan və gedən sularla əlaqədar dəyişə bilər. Gəlir hissəni çay suları, yağıntılar və yeraltı sular təşkil edir. Xaric olunan isə dəniz səthindən buxarlanan və Qaraböğazgölü kərfəzinə gedən sulardır. Əgər dənizə daxil olan su çox olarsa, səviyyə qalxır. Xəzərdən şimalda dənizə su gətirən iki böyük çay - Volqa bütün sularını təxminən 80 faizini, Ural isə 5 faizini təşkil edir. Son illərdə Xəzərə gələn çay sularının təxminən 30 faizə qədər azalması və buxarlanmanın artması nəticəsində dənizin səviyyəsi enir. Buna əsas səbəb Xəzərin hövzəsi üzərində atmosfer sirkulyasiyası, siklon və antitsiklonlardır. Professor deyir ki, son illərdə dənizdə antitsiklonik vəziyyət yaranıb. İndi şərhdən daxil olan küləklər quru hava kütləsi yaradır. Bu da buxarlanmanın artmasına şərait yaradır. Əvvəllər isə Atlantik okeanı sahillərindən rütubətli hava kütlələri daxil olurdu.

Xəzərin səviyyəsi 1996-cı ildən bu günə qədər düşür. Düşmə hazırda 1,5 metr təşkil edir. Xəzər dənizi üzərində müşahidələr 1837-ci ildən başlayıb və səviyyəyə 3 dəfə kəskin dəyişmə olub. 1930-cu ildən 1941-ci ilə qədərki dövrdə dənizin səviyyəsi 2 metrə qədər, 1941-ci ildən 1977-ci ilə qədər daha 1 metr düşüb. 1978-1995-ci illər arasında səviyyə 2,5 metr qalxıb. 1996-cı ildən isə qeyd etdiyimiz kimi, yenidən aşağı düşür. Çoxsaylı polioqrafi, arxeoloji, tarixi və müşahidə məlumatları göstərir ki, son 4 min ildə Xəzər dənizinin səviyyəsi dəyişmələrinə illik periodiklik var. Sonuncu belə düşmə 1862-ci illərdən başlayıb və bu proses təxminən 2050-60-cu illərə qədər 1-2 metr düşmə ilə davam edəcək.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Ötən il dənizin səviyyəsi 30 santimetr enib

2005-ci ildən Xəzərin səviyyəsində davamlı enmə müşahidə olunur. Ötən ilin məlumatına görə, dənizin səviyyəsi 2005-ci ilə müqayisədə 1,19 metr aşağı düşüb. Yəni ən çox enmə 2021-ci ildə qeydə alınıb - 30 santimetr.

Təbii ki, səviyyənin aşağı düşməsi fəvriyada dəniz ekosistemi, biomüxtəlifliyi üçün risklər yaradır. Buna dünyada gedən iqlim dəyişmələri və global istiləşmənin, eyni zamanda antropogen amillərin təsir etdiyi də qeyd olunur.

Son onillikdə Xəzər dənizində həmçinin balıq ehtiyatları kəskin azalıb və bu da əsasən balıq kütləsinin böyük hissəsini təşkil edən kəllə balıqlarının azalmasına müşahidə olunur. Kəllələrin azalması onların qidalanan daha böyük balıqların - siyənək, qızılbalıq, nörməkçilər və sutilərin də azalmasına gətirib çıxarıb. Endemik növ olan Xəzər sultisinin sayı XX əsrin əvvəllərində 1 milyon təşkil etsə də, hazırda onların sayı çox azdır. Qəribə mətbuatında yayımlanan məlumatlara görə, alimlər Xəzər dənizinin səviyyəsinin əsrin sonunadək 9-18 metr enəcəyini qənaətləndirirlər.

Son monitorinqin nəticəsi - dənizdə çirklənmə azalıb

Hər il Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN), Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti və Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının müəssisələrindən ibarət ekspedisiya qrupu tərəfindən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Əlif Hacıyev adını daşıyan elmi-tədqiqat gəmisi ilə Xəzərdə monitorinqlər həyata keçirilir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Xəzər Kompleks Ekoloji Monitorinq İdarəsinin rəisi Nazim Mahmudov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, ildə 4 dəfə Xəzər dənizində şimaldan cənuba doğru monitorinqlər aparılır. Monitorinqlər sahil zolağında da həyata edilir. Götürülən su nümunələri üzərində fiziki-kimyəvi, mikrobioloji, toksikoloji təhlillər edilir. Bununla çirklənmə dərəcəsi müəyyən olunur. Monitorinqlər və kompleks tədqiqatlar xüsusən neft-qaz hasilatı ilə məşğul olan yerli və xarici şirkətlərin platformaları arasında - Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda fəaliyyət göstərən "Bahar", "8 mart", "Ələt-dəniz", "Bulla-dəniz", "Ümid", "Şahdəniz", "Abşeron", "Çırağ", "Mərkəzi Azəri", "Günəşli", "Neft Daşları", "Palçıq pılpləsi", "Çilov", "Səngəçal-dəniz-Duvanni-dəniz-Xəzər-Zirə", "28 may" NOÇİ, JOCAP yataqlarında keçirilib. Monitorinqlər zamanı 80 müxtəlif koordinat üzrə 292 su, qrunt, zooplankton, bentos və hava nümunələri götürülüb, dəniz üzərində atmosfer havasının çirklənmə vəziyyəti öyrənilib, hidrometeoroloji ölçmələr, biomüxtəliflik tədqiqatı edilir. Eləcə də həm şimalda, həm də cənubda Xəzər dənizinin fon müşahidələri aparılır.

Neft-qaz hasilatı həyata keçirilərkən baxmayaraq, son zamanlar müasir texnologiya və avadanlıqlardan istifadə nəticəsində dənizdə çirklənmənin azaldığını müşahidə edirik. Populyasiyaların da kifayət qədər artdığı görünür.

Açıq kanallarla dənizə çirkab sular axıdılır

Nazim Mahmudov deyir ki, ETSN sırf nəzarət funksiyasına həyata keçirir. Burada məqsəd hansısa sahibkarlıq subyekti, dövlət müəssisəsini müəyyənöləndirib cərimə tətbiq etmək deyil. Təbii ki, qanuna müvafiq şəkildə akt-protokol tərtib olunur və cərimələr müəyyənölənir. Məqsəd odur ki, istər sahibkarlıq subyekti, istərsə fiziki, hüquqi şəxslər, istərsə də dövlət müəssisələri, xüsusən yerlərdə bələdiyyə orqanları, yerli icra strukturları məsuliyyətini artırınsın.

Məsələn, Bakı və Abşeron ərazisində Səbail, Suraxanı, Xəzər, Binəqədi rayonlarının sahil zolağında kifayət qədər ictimaiyyə obyektləri fəaliyyət göstərir. Bu obyektlərin çoxu bələdiyyə torpaqlarında yerləşir.

Səviyyə enməsinin ən çox təsir etdiyi sahələr

Şöbə müdirinin sözlərinə görə, Xəzərin səviyyəsinin düşməsinin neqativ nəticələri çoxdur. 1978-ci ildən 1995-ci ilə qədər səviyyə 2,5 metr qalxanda Azərbaycanın 50 min hektar ərazisi su altında qalmışdı. Hazırda 1,5 metr düşdüyündən 30 min hektar zəman azad olub. Həmin ərazilər isə şoran torpaqlardır, istifadəsi üçün xeyli yuyulması lazımdır.

Xəzərin səviyyəsinin enməsinin ən böyük ziyanı gəmiçiliyə olur, çünki dənizdə gəmilər limanlara xüsusi kanallarla gəlirlər. Səviyyə enməsinin bioloji tərəfi də var. Dənizin sahil zonalarda balıqların yem bazaları olduğundan səviyyə enəndə onlar yem bazalarını itirir, bu da balıq ehtiyatlarının azalmasına səbəb olur. Xüsusilə Xəzərin şimalında Qazaxıstan sahillərində çəkilmələr kilometrərlə olur və burada balıqlar yem bazasını 50 faizini, eyni zamanda kürü qoyma yerlərini də itirirlər. Azərbaycan ərazisində dənizin səviyyəsinin enməsi ilə sahildən uzaqlaşma Abşeron yarımadası, Sumqayıt ərazisində 100 metrə qədər, cənub hissədə kilometrərlə olur.

Əmir Əliyev deyir ki, Xəzər sutilərinin sayının azalması iqlim dəyişmələri, dənizin səviyyəsindəki dəyişikliklərlə bağlı olsa da, burada antropogen təsirlər də var. Ərazilərdə neft çıxarılan kəmərlər, maddələr vurulur ki, bunlar sutilərə mənfi təsir göstərir. Araşdırmalar zamanı sutilərin orqanizmində həmin zərərli maddələrin olduğu aşkarlandı. Sutilər əsasən şimalda yaşadığı üçün iqlim dəyişmələri nəticəsində buzlaq sahələrinin azalması da onlara təsir edir.

Professor şimalda dənizin donması məsələsinə də aydınlıq gətirib. O, qeyd edib ki, Xəzər dənizinin şimalında suyun donması həmişə müşahidə olunub və bu, havanın temperaturu ilə bağlıdır: "Səviyyə aşağı düşdüyi halda mənfi temperaturda donma sahələri bir az da çoxalır. Hətta dənizin Azərbaycan ərazisinə düşən hissəsində də 2011-ci ildə donma müşahidə olunub. Onda Ataçay hövzəsində buzlar əmələ gəlmişdi. Eyni zamanda 1924-cü ildə Qızılbaş körfəzinin bəzi hissələri də buz bağlanmışdı. Sert qış aylarında buzlaqların sahəsi artır və onlar parçalananda bizim ərazilərə gəlir. 1955-ci ildə Abşeronda neft buruqlarına buz parçaları ziyan vurmuşdu. Buzları parçalamaq üçün xüsusi vasitələrdən istifadə olunmuşdu".

2050-ci ildən sonra dənizdə suyun səviyyəsi artacaq

Şöbə müdiri vurğulayıb ki, 2050-ci ildən sonra Xəzərdə suyun səviyyəsinin artması proqnozlaşdırılır. Bu dövr də təxminən 200-250 il davam edəcək. Xəzərin səviyyəsinin qalxması da problemlər yaradaçaq, geri qayıtma nəticəsində həmin sahələr yenidən su altında qala bilər.

"1930-cu illərdə səviyyə enəndə Lənkəran, Neftçalada dənizin çəkildiyi yerlərdə evlər tikildi, bağlar salındı. 1977-ci ildən səviyyə qalxmağa başlayanda hamısı suyun altında qaldı, kəndlilər oradan köçürtdülər. Xəzərin səviyyəsi daim nəzərə alınmalıdır, səviyyə periodik olaraq dəyişir. Buna görə də sahilə çox yaxınlaşmaq, orada tikinti aparmaq olmaz. Bir vaxtlar Xəzərin 300 metrə qədər yaxınlığında ev tikmək qadağan idi. İndi isə bu məsafəni 50 metr ediblər, amma həmin proses müəyyən vaxtdan sonra yenə təkrarlanacaq".

Göründüyü kimi, Xəzərin problemləri kifayət qədərdir. Tək sevincidir ki, isə çirklənmə prosesinin qarşısını alınmasıdır. Dənizdə neft-qaz hasilatı həyata keçirilməsinə baxmayaraq, son zamanlar müasir texnologiya və avadanlıqlardan istifadə çirklənməni azaldıb. Suyun səviyyəsinin enməsinin əsas səbəbi isə global iqlim dəyişikliyi. Çay sularının azalması və buxarlanmanın artması bu prosesə ən çox təsir göstərən amillərdir.

İsveçli fotoqraf: "Şuşaya səfərimin məqsədi Azərbaycan tarixi barədə Avropa ictimaiyyətini ətraflı məlumatlandırmaqdır"

"Şuşa şəhərinə səfər etməyimin əsas məqsədi bu şəhərin təkcə Azərbaycanın deyil, həmçinin türk dünyasının mühüm mədəniyyət mərkəzi olduğunu bütün Avropa ölkələrinə və dünyaya çatdırmaqdır".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri isveçli fotoqraf, sənədli filmlər üzrə rejissor Mikael Silkeberg deyib. O, qeyd edib ki, Azərbaycanın ecazkar

müqəmmir müasir Avropa caz musiqisi ilə oxşarlıqları var və bu sintez haqqında avropalılara məlumat vermək lazımdır.

"Həmçinin mənim məqsədim buradakı bir neçə aktyorun iştirakı ilə Vaqif və Bülbül obrazlarını yaratmaqdır. Onlar vasitəsilə bu şəxsiyyətlər haqqında, həmçinin Azərbaycanın mədəniyyəti və tarixi barədə Avropa ictimaiyyətinə daha ətraflı məlumat vermək istəyirəm", - deyərək qeyd edib.

Azad edilən ərazilərdə dislokasiya olunan bölmələrin təminatı yaxşılaşdırılır

Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müdafiə Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində Azərbaycan Ordusunda xidmət edən hərbi qulluqçuların sosial-məişət və xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması, həmçinin döyüş hazırlığının yüksəldilməsi ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər davam edir.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, müdafiə nazirinin müavini - Maddi-Texniki Təminat Baş İdarəsinin rəisi general-leytenant Nizam Osmanov və Quru Qoşunları komandanı general-leytenant Ənvər Əfəndiyev yeni inşa oluna-raq şəxsi heyətin istifadəsinə verilən infrastrukturaya baxış keçirib.

Bildirilib ki, müasir tələblərə uyğunlaşdırılmağa inş olunan infrastrukturda şəxsi heyətin bütün zəruri ehtiyac-ları tam qarşılıb. Burada qarargah binası, yataqxana, hamam-sanitar qovşağı, ehtiyat qidaların saxlanması üçün orzaq anbarı, oşya anbarı, qazanxana, ideoloji sinif, xidməti, məişət və silah otaqları mövcuddur. Şəxsi heyətin qidalanması üçün

nəzərdə tutulan yeməxana binası müasir standartlara cavab verən məişət texnikası və inventarla təchiz edilib.

Ərazinin fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təminatı üçün generatorlar quraşdırılıb. Bundan əlavə, hərbi qulluqçuların asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün idman şəhərciyi salınıb. Ərazidə abadlıq işləri aparılıb, müxtəlif növ ağaclar əkilib.

Nazir müavini hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı müvafiq göstərişlər verilib.

Sonra general-leytenant N. Osmanov və general-ley-

tenant Ə. Əfəndiyev şəxsi heyətə görüşərək onların qayğıları ilə maraqlanıb, hərbi qulluqçuların qarşından gələn Ramazan bayramı münasibətilə general-polkovnik Zakir Həsənovun adından təbrik edərək xidmətlərində uğurlar arzulayıb. Hərbi qulluqçular yaradılan yüksək şəraitə, göstərilən diqqət və qayğıya görə Ali Baş Komandan və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Sonda müdafiə nazirinin aidiyyəti üzrə müvafiq tapşırıqları şəxsi heyətə çatdırılıb, xidmətdə fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçu qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılıb.

Pekin Vaşinqtonu yüksək rüsumları ləğv etməyə çağırır

"Yüksək inflyasiya şəraitində ABŞ-ın Çin mallarına tətbiq etdiyi rüsum faizlərinin ləğvi Amerika şirkətləri və istehlakçılarının maraqlarına cavab verir". Bu barədə Çin Xalq Respublikasının Kommersiya Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Qao Fen keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Fen hesab edir ki, hazırkı yüksək inflyasiya vəziyyətində Çin mallarına qarşı artan rüsumların ləğvi Amerika istehlakçılarının və şirkətlərinin fundamental maraqlarına cavab verir. O, Vaşinqton tərəfindən tariflərin birtərəfli şəkildə artırılmasının həm Çin, həm də ABŞ-ın özünün və dünyanın xeyrinə olmadığını vurğulayıb.

ABŞ və Çin uzun sürən danışıqlardan sonra - 2020-ci il yanvarın 15-də ticarət razılaşmasının birinci hissəsini imzalayıblar və bu müqaviləyə əsasən, Vaşinqton Çinin 250 milyard dollarlıq mallarına 25 faiz həcmində və 120 milyard dollarlıq mallara 7,5 faiz həcmində rüsum saxlayıb. Saziş onu da nəzərdə tutur ki, Çin tərəfi Amerikanın 75 milyard dollarlıq sənaye məhsullarını, 50 milyard dollar həcmində enerji daşıyıcılarını, 40 milyard dollarlıq kənd təsərrüfatı məhsullarını alacaq. Bundan başqa, Pekin daha 35-40 milyard dolları iki il ərzində xidmətlər üçün xərcləməlidir.

Beləliklə, ABŞ Çinlə ticarətdə yaranmış yüz milyardlarla dollarlıq disbalansın "ədalətli məxrəcə" götürülməsinə çalışır.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl Çinin Kommersiya Nazirliyi bütün ikitərəfli razılaşmalara əməl etmək məqsədilə müqavilənin birinci fazasının fəaliyyət göstərdiyi iki il ərzində koronavirus pandemiyasının iqtisadi nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Pekinin xeyli şey göstərdiyini vurğulayıb. Pekində ümidvar olduqlarını

bildiriblər ki, ABŞ ikitərəfli ticarətin daha da genişləndirilməsi üçün əlverişli şərait yaratmaq naminə öləndən gələni edəcək.

Bu arada Çin Xalq Respublikasının rəhbəri Si Cinpin məmurları ABŞ iqtisadiyyatının inkişaf təməllərini qabaqlayacaq iqtisadi artımı təmin etməyi tapşırıb. Bu barədə xəbər verən "Wall Street Journal" qəzetinin məlumatına görə, yanş məsələsi son bir neçə həftə ərzində Si Cinpinin iqtisadi və maliyyə blokunun yüksək vəzifəli məmurları ilə görüşlərində meydana çıxıb.

"Çin lideri bəyan edib ki, sabitliyin və iqtisadiyyatın artımının təmin edilməsi Çinin birpartiyalı sisteminin həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan tənəziyə uğrayan Qərb liberal demokratiyası və ABŞ qarşısında üstünlüyünü göstərmək üçün son dərəcə vacib və zəruridir", - deyərək əlavə edib.

Məlumatla görə, ÇXR-in müvafiq strukturlarında çağırışa cavab olaraq iri tikinti layihələrinin reallaşdırılması sürətləndirilməsi, həmçinin istehlak xərclərini stimullaşdırmaq üçün nəzərdə tutulmuş fiziki şəxslər üçün

kuponların buraxılması üzrə planlar müzakirə edilir.

Ötən ilin son rübündə ABŞ iqtisadiyyatı Çin iqtisadiyyatını qabaqlayaraq illik hesablamada 5,5 faiz artıb. Çində isə bu göstərici 4 faiz təşkil edib.

Prezident Co Bayden o zaman qeyd edib ki, Amerika iqtisadiyyatı 20 il ərzində ilk dəfə olaraq Çin iqtisadiyyatından daha sürətlə artıb. Bu, Pekində rəhbərliyin narazılığına səbəb olub.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) ötən həftə öz məruzəsində Çin iqtisadiyyatının artım proqnozunu 2022-ci il üçün 0,4 faiz bəndi (4,4 faizə qədər), 2023-cü ilə isə 0,1 faiz bəndi (5,1 faizə qədər) aşağı salıb.

BVF-nin proqnozuna görə, ÇXR-də həyata keçirilən koronavirus sifir yoluxma halları strategiyası Çində şəxsi istehlak səviyyəsinə və ümumilikdə ölkə iqtisadiyyatının artım tempinə mənfi təsir göstərən məhdudlaşdırıcı tədbirlərin gücləndirilməsinə səbəb olub.

Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"

BURULĞAN

Tarixi həqiqətlərdən uzaq qondarma "erməni soyqırımı"

Tarixi həqiqətlərin üzərinə nə qədər qara pərdə çəkərək gizlətməyə çalışsalar da, buna nail olmağa gücləri yetmir. Xislətdə məkr, yalan, qəddarlıq olan ermənilər bir əsrdən çoxdur ki, aprelin 24-nü, guya, türklər tərəfindən soyqırımına məruz qaldıqları gün kimi qələmə verirlər. Həç bir mənbəyə söykənməyən, zərrəcə doğruluq payı olmayan "soyqırım" məsələsinə bütün ölkələrin, xüsusilə böyük dövlətlərin parlamentlərinin gündəminə gətirməyə cəhd göstərirlər. Havadarlar arayır, bunun üçün hər vasitəyə əl atırlar.

Yalan "erməni soyqırımı"nın gerçək tarixi

Əsl tarix isə hər kəsə gün kimi aydındır. Ermənilərin qeyd etdikləri tarixdə - 1915-ci il aprelin 24-də, əslində, soyqırımına məruz qalan ermənilər olmayıb. Onların 1915-ci ildə türklərə qarşı genişmiqyaslı hücumları təşkil etdiklərini, qırğınları törətdiklərini tarixi faktlar təsdiq edir. Vəziyyət dəhşətli həddə çatıb. Qəddar ermənilər əvvəllər keçən günahsız insanlara işgəncələr verərək öldürüblər. Erməni üsyanlarının və türklərə qarşı törədilən qırğınların qarşısını almaq üçün Osmanlı dövləti təhlükəsizlik tədbirləri görməli olub. Beləliklə, erməni komitələri və partiyalarının fəaliyyətinə son qoyulub, İstanbulda 2345 erməni terroristi həbs edilib. 1915-ci il aprelin 24-nü, yəni bədxah "Daşnaksütyun", "Hıçqak", "Ramqavər" komitələrinin üzvlərinin həbs olunduğu həmin tarixi isə ermənilər "soyqırım" günü elan ediblər.

Ermənilərin Osmanlılar tərəfindən köçürülməsinə gəlincə, bu tarixdə 24 aprelə həç bir əidiyyəti yoxdur. Belə ki, onların yerlərini dəyişdirilməsinə qərar verilən "Təhcir qanunu" 1915-ci il mayın 27-də qəbul edilmiş. Həmin qanun isə yalnız ermənilərə deyil, ümumilikdə Osmanlı dövlətinə qarşı üsyan qoşulanlara, düşmənlərələ əməkdaşlıq edənlərə tətbiq olunub. Ümumiyyətlə, "Təhcir qanunu"nın mətnlərində "erməni" kəlməsi yoxdur.

UNUDULMAYAN TARIX

1948-ci il deportasiyası azərbaycanlılara qarşı soyqırım siyasətinin tərkib hissəsidir

Azərbaycan xalqının dəfələri məruz qaldığı soyqırım faciələrindən biri də 1948-ci il deportasiyasıdır. XX əsr Azərbaycan tarixinin ən acınacaqlı səhifələrindən olan bu deportasiyanın "baş qəhrəmanı" İ.Stalin, eləcə də A.Mikoyan və digər erməni şovinizistləri olmuşdur.

SSRİ Nazirlər Sovetinin "Kolxoçuların və digər azərbaycanlı əhəlinin Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülməsi ilə əlaqədar tədbirlər haqqında" 1948-ci il 10 mart tarixli qərarına əsasən, soydaşlarımız dədə-baba torpaqları olan Qərbi Azərbaycandan kütləvi şəkildə zorakılıq deportasiya olunmuşlar. Erməni millətçilərinin riyakarı və məkrli siyasəti nəticəsində on minlərlə azərbaycanlı "kənüllülük" pərdəsi altında göz yaşları içərində, itkilər və verə-verə doğma yurdlarından zorla çıxarılıb, sürgünə məruz qalmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1997-ci il dekabrın 18-də imzaladığı "1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında" Formamında göstərilmişdir: "Son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırımı siyasəti nəticəsində xalqımız ağır mərhəmiyyətlərə və məşəqətlərə məruz qalmışdır. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən belə qeyri-insani siyasət nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidə - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi-etnik torpaqlarından didərgin salınaraq kütləvi qətl və qırğınlarla məruz qalıb, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskəni dağıdılıb viran edilmişdir".

Erməni millətçiləri Moskvadakı və xaricdəki havadarlarına arxalanaraq vaxtaşırı öz məkrli niyyətlərini həyata keçirməyə çalışmışlar. Ötən əsrin 40-cü illərində Moskvada, bilavasitə daşnak A.Mikoyanın təşəbbüsü ilə Ermənistan "Qarabağ hərəkatı" və "Qarabağ komitəsi" yaradılmışdır. 1945-ci ilin payızında Ermənistan KP MK-nin birinci katibi Q.Arutyunov Dağlıq Qarabağ bölgəsinin onlara verilməsi haqqında məsələni qaldırmış və bu barədə Stalinə məktubla müraciət etmişdi. Stalinin dərəkənari ilə məktub Malenkova göndərilməmişdi. Erməni şovinizistinin həyasızlığı o yerə çatmışdı ki, əgər məsələ müsbət həll olunarsa, onda Qarabağın keçmiş mərkəzi və 1920-ci ildə dağıdılmış Şuşanın bərpası haqqında hazırlanmış əlavə təkliflər də hökumətə təqdim olunaçaqdı.

ÜİK(b)P MK-nin ovaxtı katibi G.M.Malenkov məsələyə dərhal reaksiya verir və məktubu ray üçün 1945-ci il noyabrın 28-də Azərbaycan K(b)P MK-nin birinci katibi M.Bağirova göndərir. M.Bağirov dekabrın 10-da (tam

Faktlar təsdiq edir ki, Osmanlı dövləti tarix boyu etnik azlıqlarla münasibətlərində humanizm prinsiplərini əsas götürüb, münaqişələrin meydanına çıxmasına rəvac verməyib. Bunun sayəsində hər dövrdə öz mənəfiyyətlərini düşünən ermənilər Osmanlı dövlətinə də rahat yaşamağı bacarıblar. O vaxta qədər ki, tarixin suları bulanmağa, ictimai-siyasi vəziyyət müəkkəbləşməyə başlayıb. Onda ermənilər yenə də vəhşi xislətlərinə uyğun olaraq, hərəkatə keçib, qoca, cavan, uşaq, qadın, öil demədən qarşılıqları çıxan türkləri qətlə yetirib, şikəst ediblər.

Bitmək bilməyən erməni məkrinin günahsız qurbanları

Sonrakı dövrlərdə də ermənilər öz xəstə düşüncələrindən əl çəkməyiblər. Çox uzaq tarixi deyil, elə 30 il öncəni xatırlasaq, onların nə qədər insani duyğularından uzaq olduqlarını deyə bilərik. Geniş ərazilərin işğal hesabına qurulmuş SSRİ adlı imperiya XX əsrin sonlarında dağıldı. O zaman da tocvaiçkar ermənilər ziddiyyətli, qarışıq ictimai-siyasi hadisələrə öz reyirliyinə istifadə etməyə cəhd göstərdilər. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpə etməsinə qarşı olan qüvvələrdən hər cür yardım alan ermənilər soydaşlarımıza qarşı toxrihatlara

məxfi qrifi ilə) ona kəsərli cavab məktubu yazır. Burada Ermənistanın Dağlıq Qarabağa bağlı bütün iddialarının həç bir əlmə əsas olmadığı bildirilir, eyni zamanda göstərilir ki, Şuşa istisna olmaqla, Azərbaycanın həmin təkliflə etiraz etmir, ancaq bir şübhə - Ermənistan SSP-də, Gürcüstan SSR-də və Dağıstan MSSR-də əhəlinin ekseriyəti azərbaycanlılar olan, Azərbaycanla həmsərhəd, tarixən Azərbaycan torpağı olan ərazilər geri qaytarılsın. Belə təkliflər qarşısında qalan Kremi rəhbəri məsələyə nöqtə qoymub məktubların arxivdə "döfn" etməyə qərar verir.

Buna baxmayaraq, erməni fitnəkarları dinc dayanımlı, müxtəlif avontürist planlar hazırlayırlar. Növbəti dəfə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindən kütləvi şəkildə köçürülməsi siyasəti ortaya atılır. Azərbaycan xalqına qarşı yönəlməş və xəyanətin tarixçəsi belə olmuşdur: İkinci Dünya müharibəsinin qızğın çağında - 1943-cü il noyabrın 28-dən dekabrın 1-dək Stalin, Ruzvelt və Çörçillin iştirakı ilə keçirilən Tehran konfransında SSRİ-Iran münasibətləri müzakirə olunarkən erməni diasporu SSRİ-nin xarici işlər naziri V.Molotovun müraciət edib İranda yaşayan ermənilərin SSRİ-yə köçürülməsinə icazə istəmişdi. Məsələ ilə bağlı Molotov elə orada da Stalinə danışdıqdan sonra ermənilərin köçürülməsinə razılıq vermişdi. Arutunov bu fürsətdən istifadə edib köçürülmə ilə əlaqədar azərbaycanlıların dədə-baba torpaqlarından deportasiyası barədə qərar verilməsinə nail olur. SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin bu barədəki 19 oktyabr 1946-cı il tarixli fərmanı qərəzli və fərqli idi. Fərq də ondan ibarət idi ki, səndə yalnız "repatriasiya" (vətəne qaytarılma) terminindən istifadə olunurdu. Başqa sözlə, SSRİ-yə qayıdan hər hansı bir millətin nümayəndəsi, sadəcə, "emigrant", daha dəqiq sözlə, "demiqrant" (mühaçirədən qayıdan adam) olduğu halda, erməni "repatriant", yəni "vətəne qaytarılan" adlanırdı.

Beləliklə, azərbaycanlıların Ermənistan SSR adlanan ərazisindəki dədə-baba torpaqlarından kütləvi şəkildə qovulması prosesinin növbəti mərhələsi başlandı. 1947-ci il dekabrın 23-də SSRİ Nazirlər Soveti "Ermənistan SSR-dən

yetimşilər. 90-100 yaşlı 8 qoca, 2 azyaşlı uşaq və 7 qadın diri-diri yandırılmışdır.

Qeyd etdiklərimiz ermənilərin Birinci Qarabağ müharibəsində törətdikləri sayı bilinməyən ağır cinayətlərin bir hissəsidir. Təəssüf ki, həmin cinayətlərin törədilməsinə rəhbərlik edən, sonradan Ermənistan prezident olan Robert Koçaryan və Serj Sarkisyan hələ də beynəlxalq ictimaiyyətə cəzalandırılmayıb.

Tarixi faktlar erməni yalanlarını ifşa edir

Ermənistan cinayətkar əməllərini örtbasdır etmək üçün illərdir ki, yalanlarına ortaq axtarır. Təəssüf ki, Fransa Prezidenti Emmanuel Makron 2019-cu il aprelin 10-da ölkəsində qondarma "erməni soyqırımının anım günü" elan etdi. Ermənilərin yudurlmaları ABŞ-da da prezident soviyosində "etiraz" edildi. Belə ki, həmin ölkənin dövlət başçısı Cozef Bayden 2021-ci il aprelin 24-də "soyqırım" ifadəsini işlətdi: "Amerika xalqı 106 il əvvəl başlayan soyqırımı nəticəsində ölənlər bütün ermənilərin xatirəsinə yad edir". O, bu hadisələrin bir daha təkrarlanmaması üçün öhdəlik götürdüklerini dilə gətirdi. Ancaq bu haqsızlıqlar, tarixi saxtalaşdıraraq erməni yalanlarına ortaq olmaq Türkiyənin regionda gündən-günə artan gücünə həç bir xələf gətirə bilmədi.

Bu gün iki qardaş ölkə - Azərbaycan və Türkiyə siyasi, iqtisadi və mədəni inkişafı ilə bütün dünyaya nələrdə qadir olduqlarını göstərirlər.

Görkəmli Azərbaycan şairi Səməd Vurğunun yazdığı kimi:

*Günəşi örtə də qara buludlar,
Yenə Günəş adlı bir qüdrəti var...*

Həqiqət də Günəşə bənzəyir. Onun nurlu şəfəqləri qarantıqları və qaralamaları sevensələr arzularını hər zaman gözdə qoyur. Ermənistan da müxtəlif illərdə ermənilərin bir çox ərazilərdə türk-müsləman əhəlisinə qarşı törətdikləri dəhşətli qırğınları, soyqırımlarını gizlətməyə çalışsa da, buna nail ola bilmir. Ermənilərin həç bir mənbəyə əsaslanmayan "erməni soyqırımı" yudurlmaları, fitnəkarlığı vicdanlı tarixçilərin araşdırmaları qarşısında həmişə puça çıxır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

GÜNAHSIZLAR

"Xalq düşməni"nin arvadı

və ya Lənkəranda ilk qızlar məktəbinin müdiri

Lənkəranda ilk qadın xeyriyyə cəmiyyətinin təşkilatçısı, "Ünvan" (Qızlar) məktəbinin müdiri, 1919-1920-ci illərdə Lənkəran Qızlar Gimnaziyasının inspektoru, 1920-1921-ci illərdə savadsızlığın ləğvi olunması üzrə ilk qadın kurslarının təşkilatçılarında olan Məryəm Bayraməlibəyova ağır və məşəqqətli bir ömür yolu keçib.

Dövrünün ziyalı, maarifpərvər qadınlardan olan M.Bayraməlibəyova Lənkəranda qızlar məktəbinin və xeyriyyə cəmiyyətinin əsasını qoymaqla Azərbaycanda savadsızlığın aradan qaldırılmasında böyük səsə sahib olub, sonda o da bolşevik hakimiyyətinin amansız repressiyasına məruz qalıb.

Məryəm Bayraməlibəyova 1898-ci ildə Lənkəran şəhərində tanınmış müəllim və maarifçi Teymur bəy Bayraməlibəyovun ailəsində dünyaya göz açıb. Bayraməlibəyovlərin nəslinin kökü I Şah Abbasın hakimiyyəti illərinə gedib çıxır. Onlar məşhur Şahsevənlər nəslinə mənsub olub və XVI əsrin sonlarında Muğana köçüblər. Teymur bəy 1879-cu ildə Qori Seminariyasının Azərbaycan şöbəsinə daxil olan ilk 3 azərbaycanlıdan biri idi. O, seminariyanı bitirdikdən sonra Lənkəranda rus məktəbində dərs deməyə başlayıb. Maarifçi ziyalı həmcinin XIX əsrin 80-ci illərinin sonlarında başlayaraq 1916-cı ildəki müntəzəm olaraq Bakıda rus dilində çıxan "Kaspi" qəzetində Lənkəran qəzasının bölgə müxbiri kimi fəaliyyət göstərmiş.

Məryəm xanım Teymur bəyin doqquz övladından biri idi. Yazılı mənbələrdə onun həyat yolu ilə bağlı çoxlu maraqlı məlumatlar var. Məryəm xanım itibadlı təhsilini 1905-1911-ci illərdə Bakıda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin "Müsləman-rus" məktəbində, orta təhsilini isə "Müqəddəs Nina" qız məktəbində alıb. Sonra Moskvaya gedib və tibb institutuna qəbul olunub. Lakin o dövrdə maddi vəziyyəti ağır olan bu gənc qız çox böyük çətinliklərlə qarşılaşıb. Kömək üçün neft sahibkarı Murtuza Muxtarova müraciət edib. Muxtarov onun müraciətini cavabsız qoymayaraq, Məryəm xanıma təqaüd verməyə başlayıb.

Vətəndəndikdən sonra Bakıda qalmaq üçün hər cür imkanı olmasa baxmayaraq, yenidən Lənkərana gəlir. Burada qızları çox çətinliklə bir yere toplayıb məktəb açır. Gənc müəllim ev-ev, qapı-qapı gəzərək məktəbə 9-12 uşaq toplaya bilir. 1918-ci ildə Lənkəranda ilk qız məktəbi açılır. Məryəm Bayraməlibəyova isə həmin məktəbin müdiri olur.

Onun şagirdi, ilk opera müğənnisi Həqiqət Rzaeva yazırdı: "Məryəm xanım qızları məktəbə cəlb etmək üçün özü də çadradə gəzirdi. Biz təkə yazmaq, oxumaq öyrənmirdik, eyni zamanda səhnəciklər hazırlayıb valideynlərimiz xatirədən çıxış edirdik. Toplanan vəsait qarşı qızların məktəbə cəlb olunması üçün sərf edilirdi".

Yeri gəlmişkən, qeyd etmək lazımdır ki, Həqiqət Rzaeva ilə yanaşı, Azərbaycanın Xalq artistləri Cahən Talışinskaya və Mü-nəvver Kələntəri də Məryəm xanımın şagirdləri olublar.

O, Lənkəranda yeganə qadın-pedaqoq idi. Savadsızlığa qarşı köşklən mübarizə aparmaqla, qadınları şəhərin mədəni və ictimai həyatına cəlb etməkdən ötrü öləndən gələni əsirgəmir. Bu məqsədlə Məryəm Bayraməlibəyova Lənkəranda ilk Qadın Xeyriyyə cəmiyyətini təsis etmişdi.

Həmin illərdə cənub regionunda gərgin və həyəcanlı vəziyyət yaranmışdı. Polkovnik İlyəşevinin komandanlığı ilə Denikinlin quldur dəstələri Lənkəranda hakimiyyəti ələ keçirərək güclü bölgəni Rusiyanın təbəçiliyinə keçirməyə cəhd göstərirdilər. Şəhərin açıqfikirli, savadlı şəxslərinə göz görə-görə dilən tutulurdu. Belə vəziyyət Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin rəhbərliyini narahət etməyə bilməzdi. 1919-cu ilin payızında Respublika parlamentinin fəvqəladə iclasında səs çoxluğu ilə Cavad bəy Məlikəyev Lənkəran mahalının səlahiyyətli nümayəndəsi seçilir. Azərbaycan hökumətinin göstərişi və şəxsən Cavad bəyin özünün təklifi ilə Azərbaycan Ordusunun dövlətini general-mayor Həbibulla Səlimovun komandanlığı altında Lənkərana göndərilir.

Milli Ordu qoşunlarının şücaətli sayəsində Denikinlin tör-töküntüləri məhv edilir və Cavad bəy Məlikəyev Lənkəran qəzasının general-qubernatoru təyin olunur. Çox keçir ki, Lənkəranda həyat öz axarına düşür. C.Məlikəyevlərin köməyi ilə burada yeni kitabxana və klublar, digər mədəni-maarif obyektləri fəaliyyətə başlayır, savadsızlığın ləğvi üzrə kurslar açılır. Günlərin birində Cavad bəyin yolu Məryəmin məktəbinə düşür. İlk tanışlıq sonradan güclü və sarsılmaz möhəbbətə çevrilir. Beləliklə, gənc ailənin təməli qoyulur.

1921-ci ildə Məryəm Bayraməlibəyova ömür-gün yoldaşı Cavad bəy Məlikəyevlərlə birlikdə Bakıya köçür. Burada o, müəllimlik peşəsi ilə bərabər, həmkarları ilə birlikdə çalışmağa başlayır. O,1921-1923-cü illərdə Bakıda - Qara şəhərdə Həmkarlar İttifaqının türüb məktəbində işləməklə yanaşı, ayrı-

ayrı məktəblərdə, seminariyalarda, texnikumlarda Həmkarlar İttifaqının katibi vəzifəsində çalışır. İctimai işlərdə yaxından iştirak edən Məryəm xanım 1925-ci ildə Bakıda Azərbaycan Müəllimlərinin I Qurultayının nümayəndəsi olur. Elə həmin ildə Bakıda 89 nömrəli orta məktəbin direktoru vəzifəsinə irəliləyir. Məryəm xanım SSRİ Müəllimlər Qurultayının nümayəndəsi olur. Bu nüfuzlu toplantıda o, təkə Azərbaycan müəllimlərini deyil, həm də Şərqi qadınlarını təmsil edir. Onun rus dilində söylədiyi nitq N.K.Krupskayaya valeh edir. Çıxışından sonra maarif naziri A.Lunaçarski Məryəm xanıma yaxınlaşıb nəzakətli onun öləndən öpür və Moskvada işləməsinə razılıq verməsinə xahiş edir. Lakin Məryəm xanım etiraz edərək: "Mən bu gün vətənimdə daha çox lazımmam", - deyir.

M.Bayraməlibəyovanın pedaqoji və ictimai fəaliyyəti 1937-ci ilə qədər davam edib. N.Norimanov adına Bakı Sənaye Texnikumunda (1923-1933) və Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunda (1934-1937) rus dili müəllimi işləyib. Bu dövrdə "Şərqi qadın", "Maarif işçisi", "Yeni məktəb" və digər jurnallarda onun təlim-təربiyə məsələlərinə dair məqalələri dərc olunub.

28 may 1918-ci ildə Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin yaradılması haqqında tarixi Bəyannaməni imzalayan dövlət xadimlərinin biri olan Cavad bəy Məlikəyev 1933-cü ildə Azərbaycan Fəvqəladə Komissiyasının qərarı ilə həbs cəzasına məhkum edilir və ömürlük Rusiyanın Komi vilayətinin düşərgələrinə sürgünə göndərilir. Yeri gəlmişkən, qeyd etmək ki, C.Məlikəyev 1933-cü ildə Azərbaycan Fəvqəladə ordusu erməni millətçiləri Neresov və Avazovun imzalayıblar. Cavad bəy Məlikəyev 18 may 1942-ci il mayın 18-də Kareliyada sürgündə vəfat edib.

Ərinin sürgün edilməsindən sonra gözəl ziyalı və maarifçi Məryəm Bayraməlibəyovana da dinc buraxılmırdı. Ona qarşı təqiblər başlanırdı. Həmin vaxtlar Məryəm xanım SSRİ Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri M.I.Kalininlə görüşməyə istəyirdi. Lakin bu həç bir fayda vermirdi. 1937-ci il noyabrın 15-də NKVD əməkdaşları Məryəm xanıma yaşadığı mənzildə həbs edirlər.

Məhəbbət yoxsallığı ilə ayıllarını Bayıl həbsxanasında keçirən Məryəm Bayraməlibəyovani bir müddət sonra uzaq Arxangelşko yola salırlar. Şimali Dvina çayının sahillərində ona ən ağır işləri tapşırırlar, işgəncələr verirdilər. Uzun illər ərzində topladığı bilik və təcrübələr burada da onun kamara gəlir. O, məşəqqətli fiziki əməklərdən ayrılaraq yerli müəssisələrin birində mühəssis vəzifəsinə icazə edir. Tezliklə onu ağır xəstəlik yaxalayır - gözələrinin torlu qıması zədələndir. Xəstəliyini görə müalicə almaq adı ilə Məryəm xanıma Moskvaya-Butursk həbsxanasına köçürürlər. "Müalicə"dən sonra o, yenidən Arxangelşko, daha sonralar Karaqanda həbsxanasına göndərilir.

Məryəm Bayraməlibəyova 1948-ci ildə coza müddətini başa vurub Bakıya qayıdır. Amma haqsızlıq bununla da bitmir. Yalnız 1956-cı ildə ona bəraət verilir və o vaxta qədər onu Bakıda öz ailəsinin, uşaqlarının yanında yaşamağa qoymurlar. Cavad bəy Məlikəyevə isə yalnız öləndən sonra xeyli sonra - 1959-cu ilin fevralında Kareliya MSSR Ali Məhkəməsi tərəfindən bəraət verilir.

Cavad bəyin üç qızı: Azərə, Təlibə və Asimə nənələrin Şirin xanımın himayəsində yaşayıblar. Məlikəyevlərin ailəsinin bir çox üzvləri "vətən xanı" damgasından qorxaraq ata-baba soyadlarını Yeqanlı, Yeqanov, Rzaev, Zeynalov, Behbudov ilə əvəz etməyə məcbur olublar.

1964-cü ildə M.Bayraməlibəyovaya fərdi təqaüd təyin edilir. Öz vətəni, xalqı üçün yanan, onun tövəqqülünə çalışıb bu mübariz qadın əzab və iztirablar içində 90 il ömür sürür.

Məlumat üçün bildirek ki, uzun müddət keçəndən sonra - 2000-ci ildə C.Məlikəyev onun adını əbədiləşdirmək məqsədilə onun Məryəm xanımla Bakıda yaşadığı binaya xatirə lövhəsi vurulub.

Ağadın BABAYEV,
Lənkəran

